

AKTUALNO VPRAŠANJE

Mesarska podjetja so v zadnjem času podražila nekatere vrste mesa. Zastopniki teh podjetij pravijo, da jih je k temu kopraku prisilil položaj na živinskem trgu. Živine je namreč zdaj naprodaj manj, kar je spomladski dejanski običajen pojav. Živinoorejci prodajajo živino v glavnem jeseni in na zimo, da prihranijo pri krmi. K temu se je — po navedbah zastopnikov mesarskih podjetij — pridružil še izvoz, ki ga narekuje potreba po uravno-

veševanju zunanjetrgovinske bilance. Vse to je vplivalo na povišanje odkupnih cen za živino, zato so mesarska podjetja, ena prej, druga kasneje, začela podraževati nekatere vrste mesa. Kranjska klavnica je — po izjavi njenega predstavnika — prodajala goveje meso po prejšnji ceni še nekaj časa potem, ko so ga druge že podražile ter je zato začela uporabljati svoja rezervna sredstva, pred kratkim pa je tudi ta klavnica podražila meso, ker ni več dobila primerne živine po starih odkupnih cenah.

Kljub navedbam mesarskih podjetij pa se vsiljuje vprašanje: ali je res popolnoma pravilno, da podjetja povsem sama drugo za drugim določajo višje cene za tako važno živilo, kot je meso? Ne! Umestno bi bilo, da bi take korake poprej temeljito pretehtali tudi občinski ljudski odbori, zlasti njihovi zbori proizvajalcev in povedali svoje mnenje o ulemeljenosti takih predlogov podjetij. To ne velja samo v tem, ampak tudi v drugih primerih.

AKTUALNO VPRAŠANJE

Revolucionar in ustvarjalec

Na današnji dan pred petimi leti se je končala življenjska pot velikega revolucionarja Borisa Kidriča, s sadovi svojega ustvarjalnega dela pa je še vedno navzoč pri graditvi socialistične družbe.

PRED DNEVOM ŽELEZNIČARJEV

Železničarji jeseniškega vozlišča so pripravili več prireditev

Gorenjski železničarji, predvsem železničarjem na Zaloški cesti v Ljubljani. Gorenjski železničarji bodo odptovali na proslavo s posebnim vlakom. V soboto pa bodo imeli v fizikalnem domu na Jesenicah osrednjo prireditev združeno z bogatim kulturnim programom.

Z mladinskega zborovanja v Predosljah

Ali bo pod novim vodstvom bolje?

V ponedeljek zvečer je bilo v dvorani Prosvetnega doma v Predosljah mladinsko zborovanje z dokaj lepo udeležbo mladinskega aktiva in članov sekcije mladih združnikov Predoselj in okolice. Pri pregledu dosedanjega dela so ugotovili, da sta obe organizaciji, deloma zaradi pomanjkanja primernih prostorov, kjer bi se mladina mogla zbirati in delovati, še mnogo bolj pa zaradi nedelavnosti dosedanjih vodstev, le životarili. Mladina je bila vključena v TVD Partizan, strelsko družino, pri gasilcih in raznih drugih organizacijah in je kljub raznim težavam dosegla nekaj uspehov. Močno pa bo gotovo zaživele delo mladine z dograditvijo Prosvetnega doma in končno tudi že športnega igrišča. — Aktivni mladih združnikov pa bo moral odbor KZ nuditi več pomoči.

V Tovarni verig bodo volili 20. aprila

Večina delovnih kolektivov radovljiške občine je že izvolila nove delavske svete. V »Verigi« bode imeli volitve 20. aprila, v naslednjih dneh pa tudi v Tovarni industrijske opreme. — Volitev v delavski svet v tovarni »Sukno« v Zapužah se je udeležilo 91,4% volilnih upravičencev, v »Plamenu« v Kropi 97% itd. To dokazuje, da so bile letošnje volitve v delavske svete v radovljiški občini boljše pripravljene kot pretekla leta. Posebno živahno pa se pripravljajo na volitve v »Verigi«, kjer so imeli že vrsto obratnih sestankov in zborovanj. Na dan volitev bodo imeli v sindikalni dvorani večje zborovanje, na katerem bo poročal predsednik delavskega sveta o uspehih podjetja in problemih, govorili pa bodo tudi zastopniki sindikalne organizacije in uprave podjetja.

NAŠ RAZGOVOR

„VII. kongres ZKJ bo še bolj razjasnil vlogo komunistov v organih upravljanja“

Ni več dolgo do velikega zgodovinskega dogodka — VII. kongresa ZKJ v Ljubljani. Delegati za kongres so že izbrani. Iz kranjske občine bodo odšli kot delegati na kongres tovarišica Cilka Zavrlova, tovariša France Popit in Martin Košir. Ko smo se razgovarjali s tov. Koširjem o kongresu, smo ga med drugim povprašali, kakšen pomen pripisuje VII. kongresu ZKJ.

»Ta kongres bo ostal zapisan med najpomembnejšimi dogodki narodov Jugoslavije. Ne bo le velikega pomena za našo notranjo, temveč prav tako tudi za našo zunanjo politiko. Predvsem bo vplival na krepitev zveze komunistov, in ne le to; temveč bo pokazal nadaljnjo pot tudi vsem našim organizacijam in organom delavskega in družbenega upravljanja. Še posebej pa bo podčrtal vlogo komunistov pri delu v teh organizacijah.«

Tov. Košir je nadalje dejal, da so komunisti uresničili sklepe VI. kongresa in da se sedaj obogatili z izkušnjami pripravljajo na VII. kongres.

»Menim pa, da bo treba v bodoče pri delu bolj paziti na partijsko disciplino.« je nadaljeval tov. Košir. »Ponekod se pojavljajo tudi odstopanja od demokratičnega centralizma. Moramo se zavedati, da so komunisti odgovorni za dogajanja na vsej Gorenjski, vsej Slove-

nji in vsej Jugoslaviji, ne pa le za dogodke v njihovem kraju. Hočem reči, da ima komunist obveznosti ne le morda v kolektivu, kjer dela, temveč tudi tam, kjer živi, skratka povsod.«

Tov. Košir je te besede oslodel predvsem na Pismo Izvršnega komiteja CK ZKJ in s tem v zvezi dejal, da komunisti ne smejo sprejeti tega pisma kot nekaj, kar kaže le na slabosti drugih in ga s tega stališča tudi obravnavati. Sprejmejo naj ga kot kritiko vsega slabega in naj misli usmerjajo na vsa področja — tako v delo organov upravljanja, odnose do delavcev in podobno.

Lj.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ŠT. 28., CENA DIN 10.—

KRANJ, 11. APRILA 1958

Z občnega zbora Gostinske zbornice za okraj Kranj

Osnovna problema: modernizirati gostinstvo in uvesti nagrajevanje po delovnem učinku

ŠTEVILO DOMAČIH GOSTOV SE JE LANI POVEČALO ZA 45% — RADOVLJICA SKORAJ POTROJILA ŠTEVILO NOČITEV — MED 390 PODJETJI STA SAMO DVE MLEČNI RESTAVRACIJI — SAMO ŠTIRI PODJETJA NA GORENJSKEM SO UVEDLA PLAČEVANJE PO DELOVNEM UČINKU

V sredo je bil v Kranju VI. redni občni zbor Gostinske zbornice za okraj Kranj, ki so se ga razen delegatov udeležili številni gostje, med drugim tajnik republiške zbornice tov. Jernej Čič, podpredsednik OLO Kranj Dušan Horjak in drugi. Uvodno poročilo je prebral dosedanji predsednik Anton Kunčič.

Iz razpoložljivega gradiva je razvidno, da je bila lanskoletna sezona za gorenjske gostince dokaj uspešna, saj je bil količinski promet (izvzemši hrano) lansko leto za 21% višji kakor pa leta 1956. Prav tako so lansko leto povečali število domačih gostov, in sicer za 45%, medtem ko se je istočasno število inozemskih gostov zmanjšalo za 7% itd. Poročilo upravnega odbora je pomanjkljivo v toliko, ker ne podaja pregleda prometa

s hrano, ampak se oslanja samo na povečanje prometa z alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami.

PODALJSATI SEZONO!

Poročilo poudarja, da je takšen napredek v gostinstvu priložnost v veliki meri pravilni politiki ljudskih odborov do gostinskih organizacij, saj je večina občin gostinskim obratom nudila razne davčne olajšave in podobno, tako da so podjetja lahko del sredstev uporabljala za boljše opremo in modernizacijo lokalov. Takšna politika ljudskih odborov je vsekakor pozitivna in bo v prihodnjih letih ugodno vplivala na napore gostinskih podjetij za modernizacijo gorenjskega gostinstva. Razumevanje organov oblasti za potrebe gostinstva pa je razvid-

no predvsem iz samega okrajnega družbenega plana, v katerem je predviden niz ukrepov za modernizacijo gorenjskega gostinstva in v nekaterih krajih tudi razširitev kapacitet: dograditev žičnice na Krvavec, načrti za gradnjo hotela na Krvavcu, številni ukrepi za modernizacijo gostinstva na Bledu, modernizacija in sprostitev gostinskih kapacitet v Kranjski gori, otvoritev žičnice na Vitranc, razširitev kapacitet v Bohinju, načrti za gradnjo žičnice na Vogel itd. Za te načrte bodo imela gostinska podjetja letošnje leto na razpolago okrog 100 milijonov lastnih sredstev, približno prav toliko sredstev pa je predvidenih za gostinstvo tudi v okrajnem investicijskem skladu. Vsekakor pa ni osnovni problem v gradnji novih kapacitet, ampak predvsem v modernizaciji sedanjih gostinskih objektov. Osnovni problem je podaljšati turistično sezono, če že ne na celo leto, pa vsaj na zgodnjo spomlad in na pozno jesen. Zaradi razmeroma kratke poletne sezone so bile n.pr. lansko leto obstoječe gostinske kapacitete zasedene le z 20 odstotki.

DOMAČI GOSTI PRED INOZEMCI

Lanskoletno razmerje med domačimi in inozemskimi gosti kaže, da se bo tudi gorenjsko gostinstvo moralo vse bolj orientirati na domače goste in le-tim prilagoditi cene svojih uslug. Lansko leto se je število domačih gostov v primeri z letom 1956 povečalo za 45%, medtem ko se je število inozemskih gostov zmanjšalo za 7%, število inozemskih nočitev pa skoraj za 10%. Če pa primerjamo lanskoletni obisk inozemskih gostov s predvojnimi stanjem, potem ugotovimo, da so imeli lansko leto samo 35% predvojnih inozemskih nočitev, medtem ko se je v istem razdobju obisk domačih gostov povečal za 415 odstotkov. Najbolj so povečali število domačih gostov v občini Radovljica, in sicer v primerjavi s predlanskim letom za 196%, na drugem mestu so Železniki s 169%, Bohinj s 105% več domačih gostov itd.

TEGA NE BI SMELI PREZRETI

Ce bi sodili uspeh občnega zbora samo po razpravi, potem je treba ugotoviti, da le-ta ni dala popolne slike problemov gorenjskega gostinstva. En sam diskutant se je dotaknil problema nagrajevanja gostinskih delavcev, čeprav je to trenutno eden najbolj perečih problemov

Gorenjski brigadirji na delu

Brigadirji in brigadirke brigade »Staneta Zagarja« se že približno mesec dni mudijo na delu v vasi Prilipe pri Brežicah. V naselju »Majde Sule«, ki so ga sami postavili in uredili, je 8brigad iz vseh republik, razen iz Crne gore. Pred nekaj dnevi so začeli delati na trasi. Pri njihovem delu jim največ pomagajo stroji.

LJUDJE IN DOGODKI Svareči prst nemških delavcev

Po 10-urnih pogajanjih se je spor končal s kompromisom. Porurski kovinarji so se zadovoljili s povišico mezd za 4,3 %; namesto zahtevanih 10 %. Stavka, ki je bila napovedana za sredo, petek in ponedeljek, se je ustavila v zadnjem hipu. Nemško gospodarstvo je bilo obvarovano pred enim najhujših poveljnih pretrsov. Kajti stavka skoraj 200.000 kovinarjev v industrijskem okrožju Zahodne Nemčije — v Porurju, bi dočela ohromila železarno in jeklarsko industrijo, saj je v porurskem bazenu skoncentrirano skoraj devet desetih vse kovinske industrije Zah. Nemčije.

Toda če je delodajalcem in vladi uspelo odstraniti grozeči oblak s Porurja, s tem še niso rešene vse zahteve nemškega proletariata. Delavski razred je vrsto let potrpežljivo čakal, da bo tudi nanj odpadel delež takolimenovanega »nemškega čudeža«. Toda medtem ko je Zahodna Nemčija doživljala nesluten porast, čeprav je iz vojne izšla kot razdeljena in poražena država, ko so kapitalisti kovali masne dobičke, ko je nemška industrijska proizvodnja prekosila vse ostale evropske tekmece — pa je položaj nemškega delavca ostajal na povprečni ravni. Podatki statistične službe ZN kažejo, da življenjska raven nemškega delavca zaostaja za britanskim ali francoskim in da je le neznačno nad povprečjem italijanskega delavca.

Zdaj, ko se tudi v Zahodni Nemčiji počasi, toda nezgodno, začenjajo kazati znamenja gospodarskega zastoja, ko upada tempo porasta proizvodnje, ko se kaže prva izrazitejša brezposelnost, tudi notranja protislovja dobivajo osrejšje obrise. Relativno zatijše razrednega boja je pri kraju.

Realna vrednost mezd in plač čedalje bolj zaostaja za skokom cen industrijskih in petrolnih izdelkov. Sindikati nastopajo zato z vedno odločnejšimi zahtevami, da se plače in mezde izravnajo z nastalim porastom življenjskih stroškov. V začetku, takoj po jesenskih parlamentar-

nih volitvah, so se sindikalna vodstva zadovoljevala s subo deklarativnostjo in so se omejevala zgolj na kritične pripombe na račun rastočih inflacionističnih teženj ter na rovaš vladine gospodarske in socialne politike. Sindikalno članstvo pa je terjalo tudi akcije od svojih vodstev.

Tako se je nezadovoljstvo začelo počasi izražati v ostrejših spopadih z delodajalci, začele so se stavke. Prvi so skoraj neopazno nastopili tekstilni delavci in dosegli delni uspeh. Za njimi so uprizarili veliko stavko komunalni delavci. To je bila sicer le »opozorilna stavka«, v kateri je sodelovalo 250.000 komunalnih, transportnih in prometnih delavcev. Zdaj se je na prizorišču razrednih spopadov pojavil tudi najmočnejši zahodnonemški sindikat kovinarjev in rudarjev. Ta zajema skoraj tretjino vsega sindikalnega članstva v svojih vrstah.

Kompromisni sporazum je ustavil napovedano velikansko stavko, ni pa odstranil vseh skrbi. Pri tem zahteve delavcev zlasti belijo glave Adenauerjevi vladi. Stari kancler si sicer ne

dela toliko preglavic zaradi gospodarskih posledic stavkovnih gibanj, kolikor ga skrbi politični protest delavskega razreda proti uradni politiki bonnske vlade. Predstavniki delavskega razreda so se namreč odločno uprli nameri kanclerjevega kabineta, da oboroži nemško vojsko z nevarnim jedrskim orožjem. Sindikalna vodstva še niso odstopila od svoje zahteve, da mora zahodnonemška vlada preklicati ta sklep. Protestne stavke in demonstracije so potrdile, da za zahtevo sindikalnega vodstva stojijo milijonske množice nemškega proletariata. To pa je vsekakor glas, ki ga niti samozavestni stari kancler ne more molče prežeti. Atomsko oborožitev Zah. Nemčije je sklep, na katerem zida Adenauer nadaljnjo politiko svoje vlade, prav to pa je tudi korak, ki mu nevarno spodjeda trdna tla pod nogami. Politične in tudi gospodarske stavke nemškega delavstva so torej opozorilo Adenauerjevi vladi, da dobro razmisli, preden nadaljuje s sedanjo smerjo v upravljanju Zahodne Nemčije.

MARTIN TOMAZIČ

Sporočilo nemškega obrambnega ministra Straussa, da bo Zah. Nemčija kupila od ZDA raketne izstrelke tipa »Matador«, je zbudila po vsem svetu in tudi v sami Nemčiji precejšnje vznemirjenje. Neki hamburški časopis je ob tem dogodku objavil naslednjo karikaturu z duhovitim naslovom »STRAUSSOV VALČEK«.

naša kronika

PREVOLILNI SESTANKI V JESENJSKI ŽELEZARNI

Po vseh obratih Železarne Jesenice so bili včeraj popoldne sestanki v zvezi s predvidenimi volitvami v delavski svet podjetja. Na vseh 27 sestankih so bila podana poročila o delovanju sedanega delavskega sveta, nakar so razpravljali o delu delavskega sveta in o kandidatih za novi delavski svet, ki jih bodo izvolili 19. 4. m. Vse priprave za volitve v centralni delavski svet Železarne Jesenice že tečejo in bodo tudi to pot posamezna volišča med seboj tekmovala.

RAZPRAVA O OSNUTKU PROGRAMA IN STATUTA ZKJ

Občinski komiteji in v osnovnih organizacijah ZKJ v okraju Kranj razpravljajo o osnutku programa in statuta ZKJ. V večini primerov so določili posebne komisije, ki bodo temeljiteje proučile osnutek programa oziroma statuta ter pripravile razpravo med članstvom. Ponekod so sestavili študijski načrt, po katerem bodo proučevali program, statut in ostalo kongresno gradivo pred in po VII. kongresu.

NA JESENICAH SE PRIPRAVLJAJO ZA DELAVSKI PRAZNIK

Čeprav je do 1. maja še več kot tri tedne, se organizacije SZDL in številna društva jeseniške občine že pripravljajo na praznovanje tega največjega delavskega praznika. Povsod so že pripravili okvirne programe, ki pa jih bodo v prihodnjih dneh še izpopolnili. Ene največjih prireditev bo na predvečer 1. maja na Jesenicah. Predvidena je velika javna oddaja Radia Ljubljana. Na ta večer bodo goreli tudi kresovi po bližnjih planinskih vrhovih, po vaseh in naseljih pa bodo imeli proslave. Tudi v obratih Železarne bodo imeli dan pred 1. majem kratka zborovanja, na katerih bodo govorili o pomenu 1. maja in o doseženih uspehih v izgradnji države, zlasti pa o uspehih v podjetju. Za praznik 1. maja pa predvidevajo več množičnih izletov v Vrata, na Korensko sedlo, Črni vrh, Pristavo, Poljane, k Valzevorjevemu domu pod Stolum in drugam.

GRADNJO SPOMENIKA PRIPRAVLJAJO

Boh. Bela je edini kraj v blejski občini, ki še nima spomenika padlim borcem. V kraju pa je med NOB padlo blizu 40 vojščanov Boh. Bele in okoliških vasi. Ze na lanskem občnem zboru so se člani ZB odločili za gradnjo. Izvoljen je bil poseben pripravljalni odbor, ki je organiziral nabiralno akcijo za spomenik. V letošnjem letu nameravajo nadaljevati z nabiranjem sredstev, preskrbeli pa bodo tudi vse potrebno za izdelavo načrtov. Prihodnje leto pa bodo pričeli z gradnjo. — Domačini so za spomenik že kar precej prispevali, gotovo pa bo pomagala tudi blejska občina. —j.b.

POČASTITEV 10-LETNICE DNEVA ZDRAVJA NA JESENICAH

V počastitev 10-letnice dneva zdravja na Jesenicah je Svet za zdravstvo in Rdeči križ Občinskega ljudskega odbora Jesenice organiziral v torek zvečer v Delavskem domu na Jesenicah predavanje o pomenu Dneva zdravja. Govoril je dr. Višnar. —u.

PLANINSKO DRUŠTVO KRANJ BO PRAZNOVALO 60-LETNICO

Planinsko društvo v Kranju se že pripravlja na proslavo 60-letnice obstoja svojega društva, ki jo bo praznovalo v prihodnjem letu. Društvo je bilo vseh 60 let, razen med obema vojnama, zelo delavno, zlasti v zadnjih letih, saj šteje že 1500 članov, vrednost družtvene imovine pa je narasla na 50 milijonov din. Ob proslavi te pomembne obletnice bo društvo izdalo svoj Planinski zbornik, v katerem bo zajeto vse delo društva v času njegovega obstoja. Na zadnji seji upravnega odbora je bila izvoljena posebna komisija najstarejših in delavnih veteranov, ki bodo pripravili za zbornik gradivo. Ob proslavi pa bo društvo organiziralo tudi celo vrsto planinskih prireditev, predavanj, razstav, izletov itd. —an

kratko, vendar zanimivo

OBČNI ZBOR LOVSKE DRUŽINE NA DOVJEM

Dne 5. aprila je bil na Dovjem redni letni občni zbor lovske družine, ki so se ga udeležili tudi zastopniki iz Kranja, Jesenic in Krapjske gore. Po poročilih, v katerih so referenti zabavali večjo disciplino pri izvrševanju članskih obveznosti, se je razvila živahna razprava. Zlasti gostje so se pohvalno izrazili o čuvajski službi

ter ukrepah za razcvet lovišča. Zelo razveseljivo pa je dejstvo, da dovška lovska družina zelo plodno sodeluje z ljudsko milico in KNOJ-em. Ta vzajemnost je prišla v polni meri do izraza tudi na občnem zboru, ki se ga je udeležilo vseh 24 članov. —s.

TUDI V LESČAH IN GORJAH BODO GOSTOVALI

Jesenjsko mestno gledališče se je po uspelem gostovanju s Čarla

GOLDONIJA »KRČMARICA MIRANDOLINA«

na Breznici odločilo za nadaljnja gostovanja z omenjeno komedijo v Lescah, Gorjah nad Bledom, na Dovjem in v Kranjski gori. Breznici, ki so imeli že nekajkrat Jeseničane v gosteh, so tudi v nedeljo napolnili dvorano. Prav tako zanimanje za gostovanje Jeseničanov pa vlada tudi v Lescah in Gorjah. Sledila bodo gostovanja na Dovjem in v Kranjski gori, kjer pa bo treba scenerijo prikrojiti.

DOVŽANI IN MOJSTRANČANI SO PLOSKALI

V ponedeljek, 7. aprila je gostoval na Dovjem Mežikov kvintet s skladbami Slavka Mežika. Nastop je bil sicer odličan, vendar je trpel zaradi preveč osebne note, ki je pogosto zaudarjala po enoličnosti. Prijetno presenečenje je bil trio Blumauer z orglicami. Težko pa se je spriznati z različni »spancirji«, »pufi«, »frisji« in podobno navlako, ki smo jo morali poslušati v pop-evkah. Nastopajoči bi se morali pač zavedati, da to ne sodi med nastop na odru kulturno-prosvetnega društva; take neslanosti bi res lahko vrgli med staro šaro ali pa jih vsaj slovensko »preoblekli«. Pozornost pa zasluži skladbe Vrbca, Blejsko jezero in Zlatorog; vsem tem je publika tudi navdušeno aplavdirala. V znatni meri pa sta ansambli pripomogli k uspehu pevki Francka in Lenka Legat. Začel je Avsenik; kdo bo končal? —J. S.

VZGOJNO DELO AVTO-MOTO DRUŠTVA JESENICE

Avto-moto društvo na Jesenicah je pred dnevi zaključilo šoferski tečaj, kakršnih priredi četvero letno. Tečajniki so polagali v ponedeljek v okviru društva šoferske izpite in dokazali, da so sposobni opraviti šoferski izpit tudi pred državno izpitno komisijo. Tečaj je obiskovalo in zaključilo 30 tečajnikov, v skupnem pa je Avto-moto društvo Jesenice usposobilo že nad tisoč šoferjev. —u.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠTEVILKA 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

OBRAZI IN POJAVI

Saj ni nič tvojega!

Na občini so ponovno pregledali vse sklade. Nikjer več denarja! In vendar! Stanovanjske hiše je treba na vsak način dograditi, pa naj se istakne denar kjerkoli! Pomedni so zadnje rezerve in jih malone protipravno dodelili za nabavo stekla, pip, žice, da zo zidarji in instalaterji lahko dokončali zadnja dela.

Bloki so bili sezidani. S ceste so mimoidoči občudovali nove, lepe hiše. Ta je hvalil, oni grajal, da so stanovanja predraga, prerazkošna, plačevati jih bo treba vsem in v nedogled, tretjega, ki živi v starinskem, slabšem stanovanju, je grizala zavist.

Samo nekaj njih, ki so že vedeli, da bo v teh prostorih njihov dom, lep in udoben, ni zinilo besede. Redki so bili takih Med njimi je bil tudi Marnič.

»Krasno!« — je vzkliknila žena, ko je stopila v lepo sobo. Otroci so bili v hipu na balkonu, preiskusili so pipo nad umivalnikom, če deluje in vrvice v stranišču, prsti so nehote pobobalno po lepi, beli kopalni kadi, da je zvonko zadonelo.

Vselili so se, dostojno so selitev v prvo stanovanje v življenju zalili z dalmatinsko črmino in se oddahnili. Kuhinja je bila velika, celo za paradnižnik je bilo prostora v nji, kokoši so dobile udoben prostor na balkonu, nič jim ni bilo huđega, kopalnica se je na mah spremenila deloma v garažo in še za mehanično delavnico je bilo prostora. Jedilnica z drogovji ter vrvmi od stene do stene je bila na moč dobra telovadnica otrokom. Slikarja na steni je kar brez predelave bila kot nalašč za tarčo domačim lokostrelcem. Otok se vendar mora razgibati.

Zares udobno in lepo!

Samo da bi se ti sitai ljudje ne vmešavali v družina-

ske zadeve! Takih so bili pri Marničevih kmalu siti. Predvsem predsednika stanovanjskega sveta! »Ne puščajte otrokom orodja! Balkon so že razbili. Na okna pritujejo gugalnice, po veži rišejo z ogljem!« je venomer nergal, sitnež!

»Kaj te brigal Saj ni nič tvojega.« — so mu zabrusili nazaj Marničevi. Potem pa tudi niso nobenega več pustili v stanovanje. Še poštarja in dižničarja ne. Preveč je bilo izkušanj. Samo čenče so raznašali med ljudmi v bloku, da je pri njih vse razbito, uničeno, da ne znajo paziti na stanovanje... Kaj jih brigajo njihove kokoši, motor, igranje otrok in življenje v družini.

Toda lepega dne je spet zvonilo in zvonilo pri du-rih. Po dolgem oklevanju je Marničeva odprla.

»Komisija je tu.« je dejal predsednik hišnega sveta. Po dveh urah ogledovanja so se vsedli in sestavili zapisnik. Dvestoletnajst tisoč dinarjev za popravila in ponovno ureditev, so povedali potem. Kdo naj plača?

Kdo je kriv, če je kad taka, da počti, če se samo motor postavi nanjo, kdo naj prepove kokošim, da ne bodo kljuvale zidu, kdo naj kriči nad otroki vsak hip, kam naj bi sicer dali paradnižnik sredi zime, Saj plačajo najemnino — 1.700 dinarjev na mesec!

Tako so dejali Marničevi. Niso pa pomislili, da so se mnogi ljudje morali začasno odreči boljši cesti, vodovodu, dobičku v podjetju in drugim udobnostim zato, da so lahko oni dobili stanovanje, ki je stalo 2.700.000 dinarjev! Kaj naj bi dejal delavec, ki še ni imel sreče, da bi prišel do stanovanja in živi v družini v eni sobi ter plača 3000 najemnine.

Skratka: stanovanja skupnosti — nič tvojega!

K. M.

V tržiški predilnici deluje klub mladih proizvajalcev

ŠOLA DELAVSKEGA UPRAVLJANJA

Pri razpravljanju in iskanju oblik, kako mlade delavce najhitreje in najbolj konkretno usposobiti ter jih aktivno vključiti v delo organov delavskega samoupravljanja, so prišli v BPT Tržič do zaključka, da ustanovijo klub mladih proizvajalcev.

Po temeljitih pripravah je iniciativni odbor sklical informativni sestanek zainteresirane mladine, uprave podjetja, predstavnikov družbeno-političnih organizacij, delavskega samoupravljanja in DIT-TIS. Prisotni so se seznanili z namenom in nalogami ter s statutom in programom kluba. Objubili so

vso materialno in moralno pomoč pri delu.

Naloga novega kluba — ustanovljen je bil 27. marca — je predvsem usposabljanje mlade proizvajalce, da se bodo laže vključili v konkretno delo pri razpravljanju o gospodarskih, družbenih in političnih problemih in njihovem reševanju. Klub bo prirejal predavanja, razgovore, analiziral probleme ter prirejal strokovne ekskurzije.

Prav bi bilo, da bi tudi v drugih kolektivih, kjer so za to možnosti, ustanovili klube mladih proizvajalcev.

H. Hadimerovič

Še o zadružni mlekarni Kranj - Čirče

Občinske doklade in cene

V razpravah o občinskih družbenih planih in proračunih je ponekod slišati vprašanja, češ ali ne bodo povečane občinske doklade povzročile podražitev kmetijskih pridelkov in s tem poslabšanje življenjske ravni industrijskega prebivalstva. Taka mnenja je bilo slišati tudi na zadnji seji zborna proizvajalcev ObLO Kranj.

Odgovor na taka mnenja oziroma vprašanja najdemo lahko že v primerjavi med višino obdavčitve, cen kmetijskih pridelkov in povečevanjem narodnega dohodka v kmetijstvu v zadnjih letih.

Narodni dohodek v kmetijstvu v okraju se je od 1 milijarde 298.000.000 din v letu 1953 povečal lani na 2 milijarde 750.000.000 din. Povečanje narodnega dohodka je deloma posledica večje kmetijske proizvodnje, predvsem pa podražitev kmetijskih pridelkov. Tako se je v zadnjih štirih letih podražila pšenica za 59 odstotkov, koruza za 100 odstotkov, prašiči za 81 odstotkov, teletina za 83 odstotkov, mleko za 16 odstotkov itd.

Razmerje med cenami industrijskega in kmetijskega blaga se je v tem času občutno spremenilo v kmetovo korist. Dohodki kmetijskega prebivalstva so se v tem času močno povečali, vsekakor pa razmeroma dosti bolj kot so se povečale davčine. V kranjski občini, denimo, so se celokupni dohodki kmetijskega prebivalstva povečali v letih 1953 in 1957 za 97 milijonov, davčine pa le za 37 milijonov dinarjev. Na področju celotnega okraja pa se je narodni dohodek v kmetijstvu povečal od leta 1953 za 111,7 odstotkov, medtem ko so bile davčine vse do predlanskim celj nižje kot leta 1953 ter so se šele lani povečale za 14,9 odstotkov. Celotna obdavčitev (vključno občinske doklade in take) privatnega kmetijskega sektorja je znašala leta 1953 23,7 odstotkov, leta 1957 pa 10,8 odstotkov narodnega dohodka v kmetijstvu. Pri tem skisim in lani so se v uvedbo občinskih doklad in take davčine nekoliko povečale, kljub temu pa so lani znašale le 12,9 odstotkov narodnega dohodka v kmetijstvu.

Zanimiva in za maršikoga najbrž presenetljiva pa je ugotovitev, do katere pridemo, če primerjamo gibanje višine davčine in cen kmetijskih pridelkov. Tudi v letih (1954-55), ko so se celokupne kmetijske davčine občutno zmanjšale, so se cene kmetijskih artiklov dvigale, ne pa padale, kakor bi morebiti kdo pričakoval. To nam dokazuje, da samo višina davčin ne vpliva na formiranje cen kmetijskih artiklov, marveč so le-te odvisne predvsem od ponudbe in povpraševanja na trgu, na katerem pa še ni dovolj kmetijskih artiklov. Cene tega blaga se torej oblikujejo na najvišji ravni, ki jo preneso splošna kupna moč prebivalstva.

Zato je bojazen nekaterih, češ da bi poviševanje občinskih doklad, ki ga predvidevajo nekateri občinski plani in proračuni, lahko avtomatično povzročilo podražitev kmetijskih artiklov, neutemeljena. Hkrati moramo upoštevati to, da posamezne občine poviševajo oziroma usklajujejo občinske doklade zato, da bi lahko izdatneje urejale razne komunalne in druge probleme na svojih področjih. K urejanju skupnih problemov pa je dolžan prispevati vsakdo sorazmerno s svojimi dohodki. Z.

Skrb za oddih železarjev

KJER KOMU BOLJ PRIJA

Članom sindikata Železarnarstva Jesenice bo omogočeno letos preživljanje letnega oddiha v hotelu »Otokar Kerševani« v Opatiji, v domu Kovinarjev v Crikvenici, v domu Barbatu na Otoku Rabu, na taborjenju v Biogradu na moru in na Mežakliji. Ker je zanimanje za letne oddihe iz leta v leto večje, bo letos prvič omogočeno letovanje na otoku Rabu. Iz istega razloga so povečane kapacitete tudi v ostalih

domovih. Razen v domovih in na taborjenjih lahko posamezniki koristijo dopust po lastni želji, v katerem koli kraju ali hotelu s tem da bo sindikalni odbor podjetja plačal razliko na podlagi predloženega potrdila o letovanju. Razlika se bo plačevala za 12 dni po 400 dinarjev dnevno. Tistim, ki gredo na letni oddih na taborjenje po lastni želji, pa se bo nudil regres za 12 dni po 230 dinarjev. V Opatiji bo omogočeno letovanje 200 osebam, v Crikvenici 900 osebam, na Rabu 336 osebam, v Biogradu na moru 480 osebam in na Mežakliji 60 osebam, kar je v skupnem 1976 članom kolektiva, oz. njihovim svojcem. Poleg tega pa bo lepo število članov kolektiva izkoristilo tudi ugodnost oddiha po želji, za katerega bo dobil izplačan regres. Tako kot letos Železarna Jesenice še ni poskrbela za preživljanje oddiha članov kolektiva in njihovih svojcev. U.

Čebelarji na Jezerskem so dobili pomoč kmetijske zadruga

Čebelarjska družina na Jezerskem, ki deluje v sklopu kmetijsko-gozdne zadruga Jezersko kot samostojen odsek, ima včlanjenih 12 čebelarjev, ki imajo skupno 65 čebelarjskih družin. Čebelarjska družina v zadnjih letih ni mogla dojeti nobenega napredka zato, ker so bile v minulih treh letih paše na Jezerskem tako slabe, kakor nikjer v Sloveniji. Najbolj kritično pa je bilo za jezerske čebelarje v poletju 1956, ko so jim čebele na paši pod Storžičem umirale zaradi lakote. Družina do sedaj ni dobivala nobene pomoči, ne strokovne, finančne in moralne in to niti od Zveze čebelarjskih društev Slovenije. Zaradi takega stanja so bili čebelarji že pred odločitvijo, da bodo razpustili čebelarjsko družino in čebelarjenje sploh. Razpustitvi čebelarjske zadruga pa je odločno nasprotovala tamkajšnja kmetijska zadruga, ker si brez čebelarstva ni mogoče zamisliti uspešnejšega razvoja kmetijstva in sadjarstva. Zato je upravni odbor zadruga dal družini moralno in finančno pomoč v znesku 30.000 din. Stanje se je že izboljšalo, saj so s temi sredstvi čebelarji kupili čebelno krmo, pričeli pa bodo tudi strokovno usposabljanje članstva, zatirali čebelne kužne bolezni, nakupili pa bodo nove roje in panje tistim čebelarjem, ki so jim čebele pomrle. Obeta se torej boljši razvoj čebelarstva na Jezerskem in s tem tudi kmetijstva in sadjarstva.

-an

Jeseniška martinarna dosegla rekordno proizvodnjo

Sprito ugodnih vremenskih razmer in zadostne električne energije ter nekaterih drugih pogojev, je delovni kolektiv Železarne Jesenice presegel plan za prvo četrtletje za 8,8%. V tem času so proizvedli 223.573 ton železa, jekla in finalnih proizvodov. Mesečni plan za marec so presegli za 7,2%. Poseben uspeh je dosegel obrat martinarna, ki je v 6 simens-martinovih pečeh proizvedel v marcu skoraj 26.400 ton jekla, kar pomeni rekordno proizvodnjo. Lepe uspehe so dosegle tudi valjarne in nekateri drugi obrati. V žični valjarni so v medsebojnem tekmovanju prav tako dosegli pomemben uspeh in sicer so v 24 urah izvaljali 229 ton cagljav, medtem ko predvideva plan le 155 ton za enodnevno proizvodnjo.

Članek »Nekaj čudnega je...«, ki je bil objavljen v »Glasu Gorenjske« 28. marca letos, je vzbudil v javnosti precejšnjo pozornost, hkrati pa je sprožil med potrošniki vrsto ugibanj in komentarjev o poslovanju zadružne mlekarne. To je bil tudi razlog, da je bil 2. aprila na pobudo Okrajne zadružne zveze v Kranju sklican sestanek, katerega so se udeležili predstavniki oddelka za gospodarstvo pri ObLO Kranj ter zastopniki Okrajne zadružne zveze, Zadružne mlekarne, občinske sanitarne in tržne inšpekcije in »Glasa Gorenjske«.

Na sestanku je bilo ugotovljeno naslednje:

Iz poročila zastopnika Zadružne mlekarne je razvidno, da mlekarna zares tipizira mleko na 3,2 odstotka tolišče. To opravičuje s tem, da je mlekarna lani trikrat poslala Republiškiemu sanitarnemu inšpektoratu v Ljubljani mleko v registracijo. V dveh primerih je dobila mlekarina od republiškega sanitarnega inšpektorata le bakteriološke izvide, ko pa je v tretje zaprosila za registracijo, je republiški inšpektorat 16. marca letos obvestil občinsko sanitarno inšpekcijo, da je mlekarina sicer poslala mleko v registracijo, da pa mleko ni registrirano, ker bo prišlo v doglednem času do nekaterih sprememb Pravidnika o kakovosti živil in zaradi zastarelih strojnih naprav, ki onemogočajo mlekarni ustrezno tipizacijo mleka. V tem obvestilu pa priporočajo občinski sanitarni inšpekciji, naj dovoli mlekarini še nadaljnjo tipizacijo mleka na 3,2 odstotka tolišče.

Tu pa je prišlo do kršenja Pravidnika o kakovosti živil, čigar 6. člen pravi, da lahko tipizacijo mleka dovoli le republiški sanitarni inšpektorat s posebno odloščbo. Sestanek pa je prav tu ugotovil nepravilnost, ki jo je kot prvi zakrivil republiški sanitarni inšpektorat. Le-ta je namreč, ne da bi izdal uradni odlok o registraciji, svetoval Občinski sanitarni inšpekciji v Kranju, naj dovoli mlekarini tipizirati mleko. Tu pa je republiški sanitarni inšpektorat zaobšel 6. člen Pravidnika, kar bi bilo moč v istem nasledku očitati tudi zadružni mlekarini, ki je tipizirala mleko, ne da bi bil za to izdan odlok pristojnega republiškega organa.

Ali naj gre posej v prodajo tipizirano ali polnomastno mleko? Zastopniki sanitarne in tržne inšpekcije ter ostali udeleženci sestanka so bili mnenja, da je treba upoštevati Pravidnik o kakovosti živil. Ker zadružni mlekarini ni uspelo doseči registracije mleka, mora zagotoviti potrošnikom polnomastno mleko. Kolikor pa mlekarina meni, da zahteva sanitarne inšpekcije ni utemeljena, lahko sproži upravni spor, ki naj reši problem tipizacije mleka.

V primeru, če bi morala mlekarina nuditi potrošnikom polnomastno mleko, pa postavlja kolektiv mlekarne vprašanje revidiranja pro-

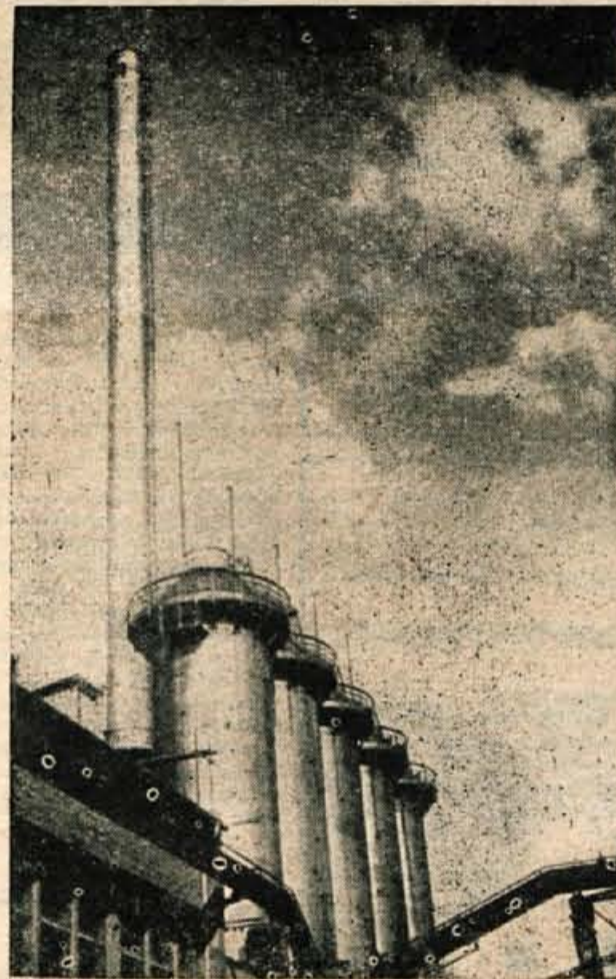
dajne cene mleka. Izguba, ki jo je mlekarina utrpela pri prodaji tipiziranega mleka na 3,3 odstotka tolišče, je znašala doslej 0,54 dinarjev za liter. To izgubo pa je mlekarina krila s posnemanjem mleka oziroma s predelavo mleka v mlečne izdelke. Pri prodaji polnomastnega mleka pa bi se ta izguba po trditvah zastopnika mlekarne zvišala na 1,63 dinarja. Če bo ta izguba krita s subvencijo, tedaj bo dosežena prodajna cena ostala nespremenjena, v nasprotnem primeru pa bi se morala — po izjavi zastopnika mlekarne — cena mleka zvišati. Upoštevati pa moramo, da v tem primeru ne bi šlo za dejansko, temveč zgolj za navidezno zvišanje cene. Potrošnik bi namreč dobil nadomestilo v tem, da bi bilo mleko dejansko polnomastno, to je večvredno. Seveda pa bi šele točnejše ekonomske analize pokazale, koliko bi bila podražitev mleka dejansko upravičena. Pri tem je treba upoštevati tudi naloge, da se teži po povečanju molznosti, kar bi zmanjšalo proizvodne stroške.

Predstavniki oddelka za gospodarstvo pri ObLO in zastopniki občinske sanitarne in tržne inšpekcije so se dogovorili, naj Okrajna zadružna zveza in Zadružna

mlekarina do 16. aprila letos dokončno rešita vprašanje registracije mleka z Republiško sanitarno inšpekcijo v Ljubljani.

V zvezi s tem so na sestanku obravnavali tudi vprašanje rekonstrukcije mlekarne. Z ozirom na naraščanje odkupa in zastarele strojne naprave, bo treba mlekarino čimprej rekonstruirati. Iz poročila zastopnika mlekarne je bilo tudi razvidno, da so elaborati za to rekonstrukcijo že v delu in da je ekonomska analiza že izgotovljena. Po izračunih bo rekonstrukcija veljala 48.200.000 dinarjev. Tu pa je prišlo do objektivne kritike. Zastopnik oddelka za gospodarstvo pri ObLO Kranj je namreč očital mlekarini, da ni dovolj, če je podjetje oziroma delavski svet kot neposredni upravitelc podjetja zgolj idejni pobudnik za rekonstrukcijo. Prav bi bilo, če bi delavski svet, del presežka dohodkov, ki so ga sicer razdelili med člane kolektiva, namenil investicijskemu skladu. Ta, sicer skromna sredstva, ne bi bistveno podprla rekonstrukcije mlekarne, vendar bi delavski svet s tem dokazal, da se ne nadeja sredstev za rekonstrukcijo zgolj od skupnosti, ampak da je pripravljen del sredstev prispevati tudi sam. S. S.

Jeseniška razglednica

Najznačilnejše znamenje železarnikih Jesenic

Ko smo ondan komaj našli starega revolucionarja, 71-letnega Ivana Makuca na Klancu pri Kranju, je bil ravno pri delu. Pisal je — zgodovinske spomine. — Vso

Ivan Makuc pri svojem najljubšem opravilu — pri urejanju svojih »spominov«

Pred Dnevom železničarjev LOKOMOTIVE SO OBSTALE ...

zimo sem pisal, — nam je dejal. Na mizi so bili lepaki, rdeči razgiasi, časopisi, rokopisi na obledelih, že oguljenih papirjih. Tu so spomini na njegova doživetja med idrijskimi rudarji, spomini na vukovarski II. kongres KPS leta 1920, na Glavnjačo, na strele na Zaloški cesti, na Dachau... — Aha, o stavki železničarjev bi radi zvedeli? Ja, zdaj bo 38 let — je začel. — Zvečer, predno smo začeli stavko, smo pripravili veliko zborovanje pred Narodnim domom, — je začel pripovedovati stari Makuc in je imena ter datume kar stresal iz rokava.

Na zborovališču so postavili lepo tribuno. Mnogo ljudi se je zbralo. Na govorniški prostor so se povzpeli Petrič Jože, tajnik sindikalne organizacije železničarjev, Makuc, ki je bil predsednik I. podružnice in neki Katanovič, v imeau zagrebških železničarjev. — Vsi mi, tudi v Zagrebu, smo pripravljali na stavko za naše pravice — je med drugim povedal

le-ta. Mnogi prisotnih je navdušeno vzklikala in dajala duška razpoloženju. Potem so krenili na železniško postajo. Železničarji so prevzeli straže, da bi preprečili tatvine, ogenj, nered ali morebitne podtaknjene provokacije, ki bi jih potem Korošec utegnil izrabiti proti stavkujočim. To je bilo 14. aprila zvečer, leta 1920. Drugi dan, 5. aprila, je bila stavka proglašena. Lokomotive so obstale, kjer so bile in svetle tračnice so kaj kmalu porjavle v spomadanskem dežju.

— V tistih dneh, — pripoveduje Makuc, ki je bil med voditelji stavke, — smo se v Ljubljani mnogo sestajali, navadno v Tivoliju ali pa drugod. Na zborovanja niso prihajali le železničarji, ampak tudi drugi delavci. 23. aprila, devet dan stavke, je bilo zborovanje v Taškarjevem gozdu blizu vodovoda. Na tisoče ljudi se je zbralo. Govorniško tribuno smo imeli kar na vejah dreves, ker se sicer govornik ni imel kam povzpeli, da bi ga slišali. — Več nas

je zlezlo na veje košatega drevesa. — pravi Makuc. Najrevolucionarnejši med nami je bil kretničar Franc Perdan.

— Bil sem med trboveljskimi rudarji. Vsi odobravajo in podpirajo našo stavko. Noben vlak stavkokazov ne bo vozil po Zasavju, pravijo oni, dokler mi ne dosežemo pravic. — Tako nekako se danes, po 38 letih, Makuc spominja Perdanovih besed. To pa še ni bilo najhuje. Svoj govor je baje zaključil z: Naj živi splošna stavka. Naj živi ruska revolucija...! Beseda revolucija je na mah vzvalovala prisotne. Vrnjeni policaji (v civilu seveda) so takoj stekli h kolesom in se pogнали v Ljubljano, da v Taškarjevem gozdu hujskajo množico k revoluciji.

Napovedan je bil pohod za naslednji dan. Po Zaloški cesti naj bi mirno korakali v mesto in pokazali množičnost in odločnost stavkujočim. Iz gradu so dobili tudi ponudbo vojakov, Makedoncev, da so pripravljene podpreti železničarje z orožjem. Stavkujoči so to odklonili. — Tudi sami smo imeli orožje — pravi Makuc, — toda vedeli smo, da to ne bi bilo primerno — pogoji niso tega dopuščali.

Nepredvidna parola z drevesa in razgibanost v Taškarjevem gozdu, kakor tudi napovedani pohod, vse to je temeljito preplašilo vladajočo kliko. Dali so ukaz za nastop z orožjem, kar se je na Zaloški cesti tudi zgodilo. Tam je bila prelitla ljudska kri.

K. M.

gorenjski obveščevalci

MALI OGLASI

Iščemo mizarskega pomočnika za stavbno pohištvo... Prodano novo ostriše za hišo... Kupim kobilo fuko ali pramo...

dam. Naslov v oglasnem oddelku. 583... Prodano novo ostriše za hišo, velikost 12x8 m... Kupim kobilo fuko ali pramo...

nizira tečaj za šoferje-amaterje... Prijava sprejema trgovina KZ Senčur do 22. 4. 1958... Prodano skoraj nov kombiniran, globok oziroma športni otroški voziček...

OPOZORILO

Vse lastnike goveje živine na območju občine Kranj opozarjamo na naslednje: Po odredbi sveta za kmetijstvo in gozdarstvo pri ObLO Kranj o določitvi pavšalne skočnine in uvedbi umetnega osemenjanja...

Prodajam skoraj nov kombiniran, globok oziroma športni otroški voziček in več delov starega pohištva... Prodajam plemenskega kozla švicarske pasme, star 13 mesecev... Prodajam motorno kolo 'Saks'...

OBJAVE

OBRTNA PODJETJA - OBRTNIKI

V okviru I. Jugoslovanskega sejma obrti, ki bo od 26. aprila do 5. maja 1958 v Beogradu, so odobrena znatna devizna sredstva za nabavo strojev in orodja za obrtne delavnice...

UPRAVNI ODBOR MLADINSKEGA OKREVALIŠČA NA OTOKU STENJAK PRI PULI RAZPISUJE MESTO UPRAVNIKA

Pogojl za sprejem: popolna srednja ali vsaj nižja srednja šola in večletna praksa v socialnih ali vzgojnih domovih, ev. gostinskih obratih... Na razpolago je družinsko stanovanje ter možnost zaposlitve žene...

OBVESTILO

Glede na to, da je s 1. 1. 1958 prenehala veljati uredba o delovnih knjižicah in ni več organa, ki je bil pristojen izdajati odločbe o priznanju prejšnjih zaposlitev...

OBJAVA

Zaradi preureditve trgovskega lokala prodajamo naslednji odvisni inventar: celotno pohištvo za trgovino (prodajalne mize in police)...

OBJAVA

Vse prebivalce na področju bivših občin Podnart, Kropa in Črnilce obveščamo, da je s 1. aprilom 1958 prenehala poslovati Postaja LM Podnart...

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Petek, 11. aprila ob 18. in 20. uri nastopijo Logarski fantje pod vodstvom Silva Tomšeta z veselimi sporedom... Nedelja, 13. aprila ob 16. uri Radovan Gobec...

KINO

STORŽIČ, KRANJ

11. in 12. aprila amer. barvni vstavlison film 'NEVSEČNOSTI S HARIJEM' ob 16., 18. in 20. uri... 13. aprila ob 10. uri ital. barvni film 'DEKLE Z REKE'...

TRIGLAV, PRIMSKOVO

12. aprila ob 20. uri ital. film 'PREPOVEDANE ŽENSKÉ'... 13. aprila ob 15., 17. in 19. uri premiera angl. barvnega filma 'SMRT NA CESTI'...

VEŠTABA, STRAŽIŠČE

12. aprila ob 20. uri premiera jugoslovanskega filma 'V MREŽI'... 13. aprila ob 15., 17. in 19. uri ital. film 'PREPOVEDANE ŽENSKÉ'...

NAKLO, 12. APRILA

12. aprila ob 20. uri premiera angl. barv. filma 'SMRT NA CESTI'... 13. aprila ob 16. in 19. uri ital. barvni film 'DEKLE Z REKE'...

LJUBNOVA, 12. IN 13. APRILA

12. in 13. aprila nemški barvni film 'ZEMLJA SMEHLJAJA'... V soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 18. uri...

RADOVLJICA, 11. DO 13. APRILA

11. do 13. aprila angl. barvni zabavni film 'LEPO JE BITI MLAD'... V petek in soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 15.30., 17.30. in 20. uri...

BLAD, 11. DO 13. APRILA

11. do 13. aprila amer. barv. film 'MOZ IZ KOLORADA'... V petek ob 20. uri, v soboto ob 17. in 20. uri...

OSNOVNA ŠOLA ZABNICA

Tereni: Zabnica, Sr. Bitnje, Sp. Bitnje, Sutna, Sv. Duh, Pevno, Crngrob, Forne, Križna gora, Planica - 15. aprila 1958 ob 14. uri...

OSNOVNA ŠOLA MAVČIČE

Tereni: Mavčiče, Podreča, Praše, Jama Meja - 15. aprila 1958 ob 16. uri...

OSNOVNA ŠOLA OIŠEVK

Tereni: Oiševk, Hotemaže - 15. aprila 1958 ob 17. uri...

OSNOVNA ŠOLA TRSTENIK

Tereni: Trstenik, Tenetiše, Panogeršica, Babni vrt, Povlje, Cavadovlje, Zablje - 16. aprila 1958 ob 14. uri...

OSNOVNA ŠOLA GORIČE

Tereni: Goriče, Zalag, Sr. vas, Letence, Kamnjek - 16. aprila ob 15. uri...

OTROŠKI VRTEC GOLNIK

Tereni: Golnik, Novake - dne 16. aprila 1958 ob 16. uri...

'KRVAVC', Cerklje: 12. in 13. aprila ameriški zabavni film 'ABOT IN COSTELO V TUJSKI LEGIJI'...

TRZNI PREGLED

V SKOFJI LOKI

V sredo je bil živilski trg v Skofji Loki dobro založen, zlasti s semeni. Zabeležili smo naslednje cene: motovilec in radič 25 dinarjev...

TRADICIONALNI VELESALOM NA LIPANCI

Blejsko telesnovzgojno društvo Partizan tudi letos prireja tradicionalni velesalom blizu Blejske kočice na Lipanci... Prereditelji pričakujejo, da se bo tudi letos prijavilo za tekmovanje na eni najlepših prog na sončni Pokljuki...

SS S SODIŠČA

SAMOVOLJNOST HIŠNEGA GOSPODARJA

Tovarniški delavec Pristov Matvež je kupil lani v poletju manjšo stanovanjsko hišo v Mevkušah pri Bledu... Ker se Ambrožičevi, ki še vedno niso imeli na razpolago drugega stanovanja tudi po tem dogodku niso izselili...

OBVESTILO

Obveščamo starše, da bo drugo obvezno cepljenje dojenčkov in predšolskih otrok občine Kranj, proti kozam in davici po naslednjem razporedu: Otroški dispanzer Kranj, Poljska pot...

Ambulanta Preddvor

Tereni: Preddvor, Tupaliče, Bela, Bašelj, Hrib, Nova vas, Moše, Potoče, Breg - 14. aprila ob 14. uri...

Osnovna šola Pševu

Tereni: Pševu, Javornik, Čepulje, Zabukovje - 14. aprila ob 14. uri...

Osnovna šola Podblica

Tereni: Podblica, Jamnik, Nemilje, Njivica - 14. aprila 1958 ob 15.30 uri...

Osnovna šola Besnica

Tereni: Zg. Besnica, Sp. Besnica, Rakovica - 14. aprila 1958 ob 16.30 uri...

Zadružni dom Kokrica

Tereni: Kokrica, Mlaka, Tatišec, Bobovek, Srakovlje, Ilovka - 14. aprila 1958 ob 8. uri...

Osnovna šola Podbrezje

Tereni: Podbrezje, Bistrica, Gobovci - 14. aprila ob 9.30 uri...

Osemletna osn. šola Duplje

Tereni: Zg. Duplje, Sp. Duplje, Zeje, Zadruga - 14. aprila 1958 ob 10.30 uri...

Osnovna šola Besnica

Tereni: Zg. Besnica, Sp. Besnica, Rakovica - 14. aprila 1958 ob 16.30 uri...

Zadružni dom Kokrica

Tereni: Kokrica, Mlaka, Tatišec, Bobovek, Srakovlje, Ilovka - 14. aprila 1958 ob 8. uri...

Osnovna šola Podbrezje

Tereni: Podbrezje, Bistrica, Gobovci - 14. aprila ob 9.30 uri...

Osemletna osn. šola Duplje

Tereni: Zg. Duplje, Sp. Duplje, Zeje, Zadruga - 14. aprila 1958 ob 10.30 uri...

Zadružni dom Naklo

Tereni: Naklo, Malo Naklo, Cegelnica, Okroglo, Strahinj, Polica, Pivka - 14. aprila 1958 ob 12. uri...

Osnovna šola Predoslje

Tereni: Predoslje, Suha, Orehovlje, Britof, Brdo - 15. aprila 1958 ob 7.30 uri...

Zadružni dom Visoko

Tereni: Visoko, Milje, Luže - 15. aprila 1958 ob 9. uri...

Osnovna šola Senčur

Tereni: Senčur, Srednja vas - 15. aprila 1958 ob 10.30 uri...

Osnovna šola Voklo

Tereni: Voklo, Voglje, Prebačovo, Hraštje - 15. aprila 1958 ob 15. uri...

Osnovna šola Trboje

Tereni: Trboje, Zerjavka - 15. aprila 1958 ob 16. uri...

gorenjske bodice

Gotovo se še spominjate, kako sem se pred časom - v 'Glasu Gorenjske' od 10. januarja - spotaknil ob nekoga bivšega učitelja, ki je 8. decembra lani v Kazini na Jezerskem porazil gostom 28 kravat. Pa je že tako, da se najbolj kalna voda sčasoma zbistri... V zadnjih bodicah sem ovekovali brzojavne drogovce, ki stoje na cesti do železniške postaje Sk. Loka...

Vas pozdravlja Vaš Bodičar!

NESREČE

Z ROKO V STROJ

Pred dnevi se je zgodila nepričakovana nesreča delavcu Jožetu Jeretu v Gorenjski predilnici v Skofji Loki... Zdravstveni dom Kranj

Ob tretji premieri DPD „Svoboda“ Stražišče

Dnevnik Ane Frank - oporoška in svarilo

filmi, ki jih gledamo

V MREŽI

Je jugoslovanski film, ki ga je po scenariju Vladimirja Kolarja režiral za Lovčen film režiser Bojan Stupica. Brez drege lahko napišemo, da je film pravcata sinteza najrazličnejših spodsrljajev, ki nujno popačijo film. Najprej je spodsrlni scenarij, ki predstavlja čudno mešanico dramaturško slabo grajenih in še slabše povezanih nesmislov. Zgodba pripoveduje o ribiškem življenju nekje na naši obali med obema vojnama. Tu pa trčimo ob prvo neodpustljivo napako, ki jo današnja načela filmske ustvarjalnosti ne prenesejo. Gledalec se namreč vprašuje: kje se zgodba dogaja? Za vsak film je namreč poglavitna važnost, da gledalec takoj dojame, kje se zgodba dogaja. V našem primeru tega ni. Če ne bi bil film opremljen s komentarjem: »Zgodba se dogaja nekje na jugoslovanski obali med obema vojnama...«, bi se zaman vpraševali po kraju, kamor je zgodba postavljena.

Skoraj nerazumljivo je, kako je mogel tako renomirani gledališki režiser kot je Bojan Stupica, seči po tako obupno slabem scenariju. Njegove pomankljivosti pa so spričo gledališke režije še bolj izstopile.

Kaj pa zgodba? Tudi ta je privlačna za lase — je konglomerat, ki ga tvorijo osladna operetna interpolačija, melodramatični ljubezenski motiv, socialni problem, ki se razbliži še preden bi moral čakati glavno poanto in mrežo, kamor se zapletajo igralci, ki oživljajo zgodbo. To zapletanje naj bi dalo filmu nekaj simboličen poudarek, kar pa se je prelo v nesmisel, v katerem so izgubili režiser in igralci. Čeprav le-tim ne kaže očiti prizadevanj in rutine, so se njihovi napori razbili ob preveliki teatraliki in patetiki. Predvsem pretirana mimika, ki pride na filmskem platnu še posebej do izraza, ni v prid tej filmski zgodbi. Na platnu žive vse prej kot simpatični liki. — Opravičeno se torej lahko vprašamo: kako je mogla produkcija Lovčen film poslati na trg tako obupno slabo filmsko zgodbo?

Aninega očeta Otta Franka je igral Jože Kovačič. Bil je jasein, topel v podtonih, odločen in vse-skozi prepričljiv. Omladna, preveč idealizirana figura pa ni nudila igralcu posebnih možnosti obliko-

učinkoval tudi v prizorih, ko je obračunal s svojo vestjo. Vloga Ane je bila poverjena Anki Cigojevi. Kdor pozna to igralko, ne bo potreboval posebnega komentarja. Ni igrala — pred gledalci je zaži-

opisuje njeno notranjo podobo. Gospo van Daanovo je posredovala Zdenka Hollyjeva. Učinkovala je prepričljivo; vehementna je bila v živčnih izbruhih. Peter Jožeta Zontarja je bil umirjen, v čustvih prebujajoče se ljubezni topel, vendar mestoma nerazumljiv. Franc Triler je našel v živčnem zobozdravniku Dusselu hvaležno figuro, ki jo je s finim občutkom za duševne depresije zelo uspešno oblikoval. Miep Marte Cegnarjeve je bila prisrčna, prinašala je toplino in sproščenje. Isto lahko trdimo za Kralerja, ki ga je podal Milan Tepina. Rahla togost v glasu in kretnjah ni motila.

Igralci amaterji so to pot presegli vsa pričakovanja. Poklicni kolegi, ki so igrali z njimi, kaj radi pripovedujejo o nepopisnem prizadevanju in o jekleni volji, s katero so se lotili tega zahtevnega dela. Tokratni uspeh, ki so ga za beležili poštvovalni igralci-amaterji, pa čeprav s pomočjo poklicnih kolegov, pa naj služi kot ponoven dokaz, da je le s trdim delom moč doseči lepe uspehe.

S. S.

ANKA CIGOJEVA KOT ANA FRANK

vanja. Njegovo ženo Edith Frank je solidno in z velikim smislom za niansiranje zaigrala Helena Skebe. Van Daana je igral Jože Zupan. S pravo mero in finim posluhom za porast dogajanja je znal iz vloge izluščiti prikriti egoizem. Toplo je

vela prava Ana Frank. — Našteti igralci so člani bivšega Prešernovega gledališča v Kranju in so nastopili kot gostje.

V ostalih vlogah so nastopili: Dragica Hočevarjeva kot Margot. Bila je začuda zvesta tekstu, ki

Dve leti, ki jih opisuje Dnevnik, je režiser zgostil v pičle tri ure, tako da pred gledalci neposredno zažive medvojni Amsterdam, protijidovska gonja nemške Gestapo, pregnanji, ki se skrivajo na podstrešjih in nihajo med življenjem, grozo in smrtjo. Skratka — režiserju je uspelo posredovati vzdušje in ljudi ter oboje povezati v homogeno celoto. Če prilagodimo tokratno uprizoritev izjavam kritike, ki je ocenila njegovo lansko režijo istega dela v Mariboru, tedaj moramo priznati, da je Malec svoje delo tudi tokrat mojstrsko opravil. Kaj več ni mogel ustvari-

Jeseniški gledališčniki gostovali v Podnartu

Mestno gledališče z Jesenic je bilo pred kratkim spet v gosteh v našem Domu. Tokrat nam je posredovalo Goldonijevo »Mirandolino«, komedijo z glasbo in petjem v režiji Bojana Cebulja. Domačini, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička, so uprizoritev toplo in zelo hvaležno sprejeli. K lepemu uspehu je predvsem prispevala odlična in domiselna režija Bojana Cebulja, pa tudi vsi nastopajoči so se kosali med seboj v prizadevanju ustvariti iz lahkotne a bistro-

umne fabule čimvečji učinek. Posebej pa bi radi pohvalili zares doživeto interpretacijo krčmarice Mirandoline — (Marjanca Cebuljeva), strožnika Fabrizia — tov. Rotarja, Markiza Forlipopoli — tov. Pogačnika in grofa Albafiorita — tov. Stareta. Pevsko se je pa odlikoval zlasti Fabrizio. Tudi scena, delo režiserja Cebulja je bila stilno zelo ustrezna. Orkester pod vodstvom Rada Kleča je odigral glasbene vložke kljub šibkejši zasedbi dovolj učinkovito.

Za žlahtni kulturni užitek smo Mestnemu gledališču z Jesenic res hvaležni. Veseli smo bili njihove obljube, da nas bodo v kratkem spet obiskali.

Gostovanja, ki jih je oskrbela naša »Svoboda«, so pa dosti pomagala tudi k prebujanju domače dramske sekcije. Tako lahko napovemo, da bodo v drugi polovici aprila zaigrali Mollerove »Scapinove zvijače«, tem bo pa sledil »Veseli večer«, program zanj pa je še v strogi konspiraciji.

J. F.

KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA V KRANJU PRELOŽEN

Koncert Slovenskega okteta, ki je bil napovedan za noč (petek, 11. aprila) ob 18. in 20. uri v Prešernovem gledališču je zaradi nepredvidenih zaprek preložen na poznejši čas. Nastalo vrzel bodo zapolnili Logarski fantje z veselim sporedom narodnih pesmi, domačih poskočnih »viž« in s šaljivimi točkami. Nastopili bodo ob 18. in 20. uri.

IGRALSKA POMLAD V DOLINI

Zdaj, ko se je že vse zbudilo v življenje, so oživele tudi igralske družine v Zgornjesavski dolini. V Podkorenu so se lotili dokaj zahtevnega Mollerovega Namišljenega bolnika, v Kranjski gori pripravljajo spevoigro Zlatorog, s katero bodo »reaktivirali« tudi starejši režiserje, pevce in igralce. Skoraj »inkognito« je pred kratkim gostovala v Podkorenu amaterska skupina Jeseniške kurilnice s Tremi vaškimi svetniki, Čufarjevo gledališče z Jesenic pa je bilo v Kranjski gori s svojim Skokom, Cmokom in Bistroomim. Pri tem se mi zdi potrebno še enkrat poudariti, da je na odru na Dovjem vse premalo gostovanj in da bi morali listi, ki se odločajo za gostovanja, to upoštevati. Dramski svet pri Svetu Svobod in prosvetnih društev in Jesenicah bi to delo lahko koordiniral; ker pa društva na terenu tega organa ne upoštevajo, o kakem načrtnem delu ne more biti govora.

J. S.

ZOPET KONCERT JESENIŠKE GLASBENE SOLE

Glasbena šola na Jesenicah je priredila v nedeljo zvečer z gojenci koncert na Hrušici. Program koncerta je bil izbran in kvaliteten ter je navdušil občinstvo, ki je dvorano polno zasedlo. Gojenci jeseniške glasbene šole so priredili v letošnjem šolskem letu več internih in javnih nastopov in gostovali zadnje čase tudi izven Jesenic.

IZIDOR MOLE: PREKMURKA (GRAFIKA, 1957)

NOVICE s knjižne police

Za znanost je posebno pomembna publikacija Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani z naslovom **INKUNABULE V SLOVENIJI**, ki sta jo pripravila Alfonz Gspan in Josip Badalič, ki je že leta 1952 izdal podobno knjigo za Hrvaško. Na približno 500 straneh popisujeta okoli 850 inkunabul, to je knjig, ki so bile tiskane v dobi od iznajdbe tiska 1445 do 1500. Čeprav so inkunabule, ki se hranijo v Sloveniji, pisane skvoro vse v latinskem jeziku, so bile nosilke idej humanizma in renesanse, živile obzorje našim ljudem in pri-

pravljale pot reformacijskemu gibanju, ki je komaj pol stoletja pozneje ustvarilo tudi prve slovenske tiskane knjige. Inkunabule zgovorno dokazujejo, da je bilo v 15. stoletju tudi slovensko ozemlje vključeno v tedanji evropski kulturni krog. Gspanovo delo je zasluzno tudi zato, ker vključuje Slovence v kvog tistih kulturnih narodov, ki take sedenbe že imajo. Kazalo inkunabul po njihovih sedanjih nahajališčih kaže, da imamo na Gorenjskem 40 inkunabul, in sicer: v Kranju 2, v Strabiniju 3, v Škofji Loki 14, v Komeni 1 in v Kamniku 20. V Stu-

dijski knjižnici v Kranju je najstarejša inkunabula iz leta 1480 in obsega Seutonijeve življenjepise rimskih cesarjev. Druga je iz leta 1493 in vsebuje Ciceronovo delo o govorništvu. Gspanovo sporočilo na 69. strani, da je bila ta inkunabula med popisom slovenskih inkunabul, to je med 1953 in 1957, prevezana in da je bil pri prevezavi odstranjen in izgubljen stari knjigoveški material s tekstom, ki se zaradi tega ne da več dognati, ne drži, zakaj Ciceronova inkunabula je še zmerom ohranjena v izvorni sočasni vezavi, v lesene bukove deščice in polusnje, tudi knjigoveški material je na svojem starem mestu in nepoškodovan. To sta torej najstarejši knjigi, ki jih imamo v Kranju.

B.

MLADA RAST

ALI ŽE VESTE...

... da meri površina naše zemlje približno okoli 510 milijonov km², površina morja okroglo 361 milijonov km², površina same suhe zemlje pa le približno 149 milijonov km²;

... da je po velikosti največja celina Azija, ki meri 43,911.000 km², sledijo ji Afrika, Severna in Južna Amerika, Antartika, Evropa, najmanjša celina pa je Oceanija, ki meri le 8558 km²;

... da je največja država Rusija z 22,271.000 km², slede po velikosti: Kitajska, Indija, Saudova Arabija, Mongolija, Iran, Irak in;

... da spada naš država Jugoslavija med manjše v primerjavi z ostalimi državami saj meri komaj dobrih 256.000 km²;

... da je najbolj gosto naseljena mala država Nizozemska, saj pride približno na kvadratni kilometer 337 ljudi, po naseljenosti ji slede: Belgija, Japonska, Anglija, Nemčija, Južna Koreja, da pa spadajo med najredkeje naseljene države: Libija, Somalija, Sudan, Kanada, Sev. Rodezija, Eritreja itd.;

... da prebiva danes na planetu, ki mu pravimo Zemlja približno 2,7 milijarde ljudi, kar seveda ni malo, pa bi se precej zamudil, če bi hotel poštevilčiti vse te glave. Pa pravijo učenjaki, ki se s tem ubadajo, da bo že čez komaj 40 let to število naraslo na 6 milijard ljudi in da jih bodo morali tedaj že pričeti izvažati na Luno ali pa na Mars;

... da živi približno v Evropi okoli 570 milijonov ljudi, v Aziji okroglo 1550 milijonov, v obeh Amerikah preko 360 milijonov itd.;

... da

Pele:

PES IN VOLK

Pes čuvaj je bil hudobnemu volku močno v napoto. Kadar koli se je le-ta približal staji z namenom ukrasti ovco ali jagnje, se je pojavil pes in z lajnem priklical človeka. Volk je dobro vedel, da se s človekom ni šaliti, kajti ima človek strašno puško, ki bruhla ogenj in skeleče kroglice. Tuhtal je, kako bi se dalo strašni puški izogniti ter je sklenil, da za svoj naklep poskusi pridobiti psa čuvaja.

val, »kaj bi name lajal, saj sva brata! Neumen si, da služiš človeku! Pojdi z menoj! Skupaj bova hodila na lov ter brez truda in dela jemala človeku dobrote iz njegovih staj! Brezskrbno bova pohajkovala po širnih gozdovih in žrla, kolikor bova hotela. V moji družbi boš užival brezdelje in neskončno svobodo, kajti nad teboj ne bo več zoprnega človeka, ki bi te priganjal k delu. Z menoj pojdi, brat pes!«

svoboden. Močno je o vsem tem premišljeval in ko je v tretje prišel volku, mu ni bilo treba mnogo prigovarjati. Pes je sklenil z njim prijateljstvo in zapustil človeka. Poprej pa je volk odnesel iz staje najlepšo ovco, kajti ni bilo nikogar, ki bi bil človeka opozoril. Globoko v gozdu sta raztrgala ovco in jo med seboj bratsko razdelila. Za psa je bilo to neznansko doživetje! »Res sem bil neumen, brat volk,« je dejal, »spoznavam, da si mi hotel dobro.« Zadovoljen in sit je brezskrbno zaspal v volčjem brlogu.

Naslednjo noč sta se spustila do sdaje in spet odnesla rejeno ovco. Tretjo noč pa je — čim sta se približala bivališču — počila puška in komaj komaj sta odnesla pete.

»Nič hudega, brat pes!« je menil volk, »bova pač jemala pri pastirjih!« Tokrat sta bila lačna in psu se je zazdelo, da ta reč s svobodo le ni takakot je kazalo spočetka.

Naslednje dni jima je na paši uspešno odnesli par ovac, tako rekoč izpred nosa pastirjem, potem pa se je stvar spremenila. Tudi pri pastirjih je nenadoma počila puška in spet sta morala bežati, ne da bi kaj odnesla.

Vse težje in težje je bilo priti do plena. Bila sta večkrat lačna kot sita in psu je pričelo tako življenje močno presedati. Najhuje pa je bilo, ko je prišla v deželo zima. Dneve in dneve sta se lačna podila po zasneženem gozdu in če jima je bila sreča mila, sta ujela kakega mršavega in premraženega zajca, za katerega sta se strela. Pes je zasovražil brata volka. Lačen in drgetajoč od mraza je s hrenpenjem gledal v dolino, kjer se je iznad človekovega bivališča tako vabljivo in domače dvigal dim iz dimnika.

Neke temne noči ju je glad le prignjal spet v bližino staje. Tedaj je blisk raztrgal temo in v rluho noč je vokal strel. Pes je občutil skelečo bolečino v bedru. Kazno je bilo, da je človek budno čuval svoj hram. Z muko in krvaveč se je priplazil v brlog, kjer si je lizal rane; ležal je nekoliko dni in toliko da ni poginil od lakote.

Ko si je nekoliko opomogel, je zapustil volka in pri belem dnevu izginil v dolino. Odšel je naravnost v človekovo bivališče. To pot ga človek ni sprejel s puško; dal mu je jesti in toplo ležišče in pes je bil srečen, da je spet doma.

Kot nekoč, je zopet vestno in zvesto vrtil svoje čuvajske dolžnosti. Spoznal je, da brez poštenega dela ni kruha niti zadovoljstva. Od tedaj je postal največji sovražnik ter strah in trepet hudobnih in tatinskih volkov.

V temni noči se je priplazil v bližino človekovega bivališča in izza varnega plota nagovoril psa.

»Cakaj no, ne lajaj!« je dejal, »dopusti, da se nekoliko porazgovoriva!« Pes je že hotel zalajati, a ker je bil radoveden, je renče prisluhnil.

»Dragi pes,« je priliznjeno nadalje-

»Izginil!« je zarenčal čuvaj, »nič mi ni do tvoje družbe!«

»Ze prav, ze prav,« je pomirjujoče menil volk, »ze grem! Ti pa dobro premisli moje bratske besede. Vrnem se, kajti vem, da boš uvidel, da hočem dobro!«

Volk je odšel in se čez nekaj dni vrnil. Potihoma se je priplazil do psa, ki — glej čudo — ni zarenčal kot prvič. Spet je slikal psu vse radosti svobode v gozdovih in pes ga je poslušal. Ko je volk končal, je pes dejal:

»Saj ne rečem, da bi ne bilo lepo. toda meni je dovolj dobro tu, kjer sem!«

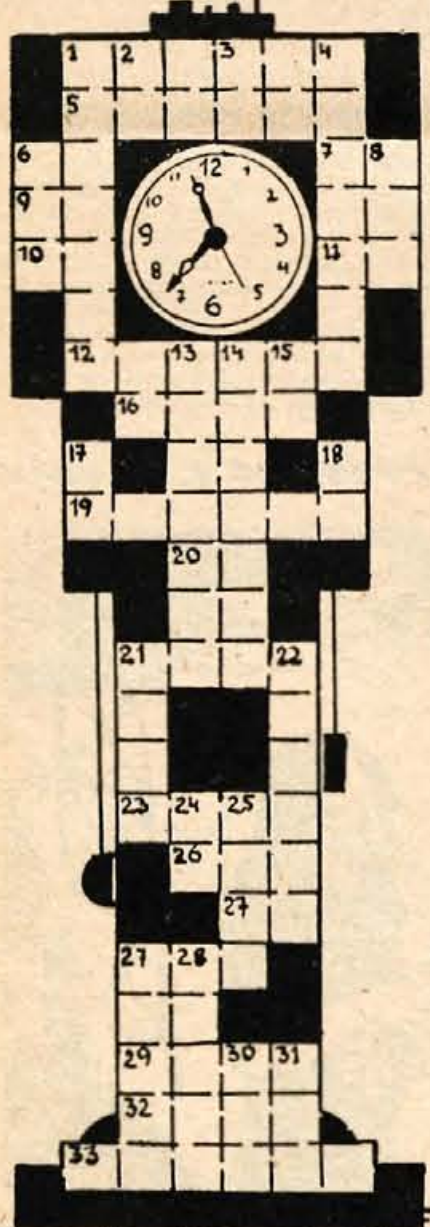
»Ze prav, ze prav,« je menil volk, »Premisli dobro, vrnem se!«

Pes je odslej pričel vse pogosteje misliti na besede brata volka. Prišlo se mu je dozdevati, da mu pri človeku le ni tako dobro, kot je to prej vedno mislil. Res da ni bil lačen, ali to vedno delo, vedno dremanje samo z enim očesom, vedno budno na straži človekovega bivališča, to je bilo res da malo prehudo. V gozdovih pa bi lahko pohajkoval brez dela in popolnoma

ZA BISTRE GLAVICE

KRIŽANKA: URA

Vodoravno: 1. turistični kraj na Gorenskem, 5. lik pri umetnem drsanju, številka, 6. vas pri Ljubljani, 7. začetnici imena in priimka slovenskega heroja (po njem se imenuje tovarna v Ptuj), 10. arabski žrebec, 11. znak za element, 12. spaka, pokveka, 16. era, 19. hkrati, 20. povratno osebni zaimek, 21. namizna pregrinjala, 23. znano angleško pristanišče na jugu Arabije, 26. ljubkavalno ime za očeta, 27. nogometni klub

Ljuba pomlad

Ljuba pomlad, kdaj boš prišla? Težko te že čakam, ker te imam rad.

Ljuba pomlad, polja izpremeni v raj, pride že vendar v prelepi naš kraj.

Smučanja, sankanja, snežnih močitev, vsa dovolj je že, pridi pomlad!

Gori ob Bistri rad bi že skakal, mlinčke postavljaj in tebe dočakal.

Stanko Rozman, učenec 4. razreda

Skromna vijolica

Prišla je pomlad. Sonce je pregnalo sneg s polj. Na drevju so se budili popki.

Tedaj se je prebudila čebelica iz svojega zimskega sna. Pomela si je oči s svojimi žametnimi tačkami, prebudila svojo tovarnišico in skupno sta pokukali iz panja.

Opazili sta, da sonce že kar dovolj močno greje, da je povsod svetlo. Zlezli sta iz panja in zleteli k jablanam.

— Ali imaš kaj za naju, ubogi čebelici? Vso zimo sva stradali.

— Ne, — jima je odgovorila jablana, — prezgodaj sta prilezli. Moji cvetovi so še zaprti v popkih. Povprašajta pri češnjih!

Čebelici sta odleteli k češnji in jo vprašali, če ima kaj za ubogi čebelici? Dejali sta: — Vso zimo sva stradali.

— Pridita jutri, dragi prijateljci, — je odgovorila češnja. — Danes še ni

razcveten noben popek. Ko se bom razcvetela, vaju bom rada povabila v goste.

Čebelici sta odleteli k tulipanum, pokukali v njegovo globoko čašo, toda tudi tam ni bilo ne prahu in ne medu.

Utrujen in lačni sta se vračali čebelici domov, ko sta nenadoma opazili v grmu skromen vijoličast cvet. To je bila vijolica. Odprla je svoj cvet, poln dišečega in sladkega soka. Čebelici sta se napili in zleteli veseli domov.

F. A.

ZA SMEH

NA ZELEZNICI

»Če ne boš takoj miren, dobiš za usnico vpricho vseh ljudi!«

»Jaz bom pa sprevodniku povedal, koliko sem star.«

ZAPLETEN RAČUN

»Tonček, poslušaj: mama je spekla potico in jo hoče razdeliti med štiri člane družine. Kako stori to?«

»Razdeli jo na štiri dele.«

»Dobro. Pa recimo, da pride k vam teta Mica. Na koliko delov bo mama potem razdelila potico?«

»Potem je sploh ne bo — ampak jo bo brž skrila...«

DRUŽABNA

»Današnja mladina se sploh ne zna vesti!«

»Kako to, saj vam je onile mladenič prepustil svoje sedez?«

»Ze, ampak moja žena še zmeraj stoji!«

Kako se naučim igrati šah?

VII

OTVORITEV

Z današnjim dnevom se bomo začeli pogovarjati o prvem delu šahovske igre — o otvoritvi; torej o tistem delu, ki je skozi vekove že dokaj raziskan in izpopolnjen, pa kljub temu še vedno najboljšim vlemojstvom dela največ preglaVIC. Ker pa marsičesa doslej še nismo omenili in na kar bomo večkrat naleteli med pogovorom o otvoritvah, se bomo s tem seznanili istovčasno. Da boste laže napredovali v šahovskem »svetu«, se bomo najprej seznanili z nekaterimi najvažnejšimi — bistvenimi točkami otvoritev.

1. Prednost belega — iniciativa

Povedali smo že, da šahovsko igro začne beli. S tem ima prednost, ki jo imenujemo iniciativa, pogosto pa tudi »tempo«, ki naj bi belemu zagotovila zmago. Da, tako je. Če beli ne bi med potekom igre svoje prednosti »zapostavil« kot temu pravimo. Tudi statistika je pokazala, da na turnirjih šahisti z belimi figurami dobe več partij kot tisti, ki vodijo črno vojsko. Prednost belega je tolikšna, da je pri njegovi dobri igri, črni vso partijo prisiljen v obrambo; izkušnja pa je pokazala, da je laže napadati kot pa se braniti. Toda s tem ni rečeno, da je črni že naprej obsojen na poraz. Beli lahko do konca obdrži iniciativo in če se črni najbolje brani bo iniciativa belega sama po sebi postala toliko manj-

ša, da ne bo več zadostovala za zmago. Torej kljub najboljši igri beli lahko le remizira. Samo ena malce slabša poteza belega (tako tudi velikokrat je) pa že zadostuje, da črni izenači in nasprotnika sta enakovredna. Zaključek naj bi bil: v otvoritvi beli skuša obdržati čim dlje svojo prednost, črni pa se bori za izenačenje.

2. Razvijanje figur

V začetku igre so vse figure razen konj blokirane s kmeti. Da bi omogočili poseg ostalih figur v borbo, moramo torej najprej premakniti kmete. Vsekakor pa mora biti razvijanje figur in kmetov načrtno. Zato si že sedaj zapomnite, da v otvoritvi nikdar ne smete narediti z isto figuro dveh ali več potez, če seveda za to ni posebnega vzroka. Figure postavite na polje, s katerega jo boste spet premaknili šele po končani otvoritvi!

Poteze s konji naredite prej kot z lovci. Najboljša polja za konje pa so c3, f3 in c6, f6, ker imajo od tu možnih največ potez. Za kraljevega lovca so najboljša polja d3 (d6), e4 (e5), b5 (b4) in e2 (e7); za daminega lovca e3 (e6), f4 (f5), g5 (g4) in d2 (d7). Katero polje je najboljšje pa je odvisno od otvoritve, za katero ste se odločili.

Sedaj pa se pogovorimo še o neznani potezi — rokadi. Kakšna je ta poteza? Le enkrat v partiji lahko premaknemo kralja za dve polji in to z e1 (e8) na g1 (g8) ali c1 (c8) pod pogojem, da

pred tem s kraljem še nismo naredili poteze. Pa še ta pogoj mora biti, da so med kraljem in trdnjavo, s katero tudi še nismo naredili poteze, na prvi ali osmi vrsti vsa polja prazna in da nobeno od teh polj ni napadel nasprotnik. Kako zdaj naredimo potezo — rokado? Če smo postavili kralja na g1 (g8) bomo trdnjavo postavili istočasno s polja h1 (h8) na f1 (f8) in obratno, Kc1 (c8) bomo trdnjavo z a1 postavili na polje d1 (d8). Čeprav smo premaknili dve figuri, je to ena poteza — rokado, od katere imamo dvojno korist: kraj je na varnejšem položaju; trdnjava pa pride hitreje v igro, zato tudi stremite za tem, da čim prej naredite to potezo. Če smo rokiral na kraljevo stran, imenujemo to malo rokado (0—0), velika rokado pa je, če smo rokiral na damino stran (0—0—0). Kraljico peljite v središče bojišča šele, ko ste že razvili lahke figure in naredili rokado!

In kam postaviti trdnjavo? Na linije, na katerih ni več kmetov; to je na proste linije. Če teh še ni, pa jih postavite tja, kjer prikažete, da bodo linije slej ko prej proste.

Pri razvijanju figur še nekaj opozoril: izogibaj se potezi, ki so nepotrebne! S kraljico ne posegaj prezgodaj v igro, ker se bo nasprotnik s tem, ko jo bo napadel in priganjal, razvil, ti pa boš v razvoju povsem zaostal. Odveč so poteze, s katerimi začetniki menijo, da so svojo pozicijo utrdili. Zato poteze a3 (a6), h3 (h6) potegnite le, če so za to posebni vzroki in da ni drugega izhoda.

FaBo

(kratica), 27. reka na meji Bosne, 29. konec, uspeh, 32. dolžinska mera, palec, 33. plemiški naziv.

Navpično: 1. gora v Julijcih, 2. veže kolesa, središče vrtenja, 3. enaka samoglasnika, 4. sadno drevo, 6. vrba, 8. klica, 13. športnik na kolesu, 14. odjemalec, naročnik, 15. predlog, 17. kazalni zaimek, 18. soglasnik s prizvokom, 21. del telesa, 22. spisok, imenik, 24. pritrđilnica, 25. vulkan na Siciliji, 27. cesta v mestu, 28. hrvatski pesnik, 30. ilovica, 31. časovna enota.

NK, Una, La, Izid, cola, baroni, nem, so, an, pri, e, m, f, e, Aden, ali, Al, A, I, N, nakaza, doba, I, Lo, E, obe, Kolibri: Bohinj, osmice, Ig, BK, Va, La,

Spomini na nepozabnega revolucionarja in ustvarjalca

V ŽIVEM STIKU Z LJUDSTVOM

Ob 5-letnici smrti tovariša Borisa Kidriča

Milijone src je na današnji dan pred petimi leti stisla tuga. Po ulicah so hodili ljudje brez besed. Črne sence zastav s tovarniških poslopj in hiš so z mučno težino legle na prsa delavcev, kmetov — ustvarjalcev širom domovine. Utihiilo je življenje — življenje človeka, revolucionarja, državnika Borisa Kidriča. Toda to delo in življenje ni bilo samemu sebi namen. Povezano je bilo z življenjem in napredkom stoterih tovarn, hidrocentral, institutov. Bilo je neločljivo spojeno z delom in naporu milijonov rok pri ustvarjanju lepšega in boljšega življenja. Sredi dela pa je omahnila roka. Stotero siren je žalostno zatutilo in njihov turbinski zvok je odjeknil od nedokončanih zidov, nedograjenih jezov in cest, dotaknil se je človeških src in čudovito je odmeval njegov ukaz: po tej poti naprej! Milijoni sklonjenih ljudi, ki so takrat, pred petimi leti, šli mimo njegove krste v Beogradu in Ljubljani, so sklenili — nadaljevali bomo njegovo pot, uresničevali njegove besede, borili se bomo za uresničenje njegovih misli.

Koliko ljudi je prišlo v osebni stik z njim! Bili so to funkcionarji, voditelji, navadni delavci, žene... Za vsakogar je imel čas, besedo in rešitev. Vse bolj, ko nadaljujemo pot socialistične izgradnje in našega splošnega razvoja, pa se tistim, ki so ga imeli priliko spoznati in slišati, obujajo lepi spomini nanj, na njegova navodila in opozorila.

»TUDI JAZ SE UČIM«

Delavsko samoupravljanje. Delavski svet in upravni odbor jeseniške železarnice sta na sestankih preživljala prve izkušnje. Težavno je bilo, zapleteno, nejasno...

— Odločili smo se, da povabimo Kidriča, da iz prvega vira dobimo navodila, da se pogovorimo. — pravi Zvone Labura, ki je bil takrat, 1952. leta, sekretar tovarniškega komiteja. Nekateri pa so zmajevali z glavo — Kidriča, iz Beograda, pri vsem delu, ki ga ima? — se odgovarjali in dvomili v njegov odziv.

Motili so se. — »Pridem,« — je bil odgovor. In še je pristavil: »Pripravite čimveč vprašanj!«

V veliki dvorani Metalurške industrijske šole se je tisti dan kar trlo komunistov, članov sindikata in drugih, ki jih je politični aktiv povabil na posvetovanje. Toda bili so delno presenečeni — »Nisem prišel samo zato, da bi vam govoril in dajal nasvete, marveč, da mi tudi vi poveste vse težave in primere o svojem delu. Tudi jaz sam se učim, ne le vi, tudi meni je treba vedeti, kake so težave in problemi v podjetjih samih, pri konkretnem delu, pri uresničevanju naših smernic.« Tako nekako je dejal, kot pravijo, in se smejal zaskrbljenim obrazom navzočih.

Posvetovanje je bilo živahno. Kidrič je govoril in odgovarjal na vprašanja o raznih težavah jeseniških železarjev in zlasti o nejasnostih pri delavskem samoupravljanju.

»Ne bi mogel točno povedati vsega, kar je govoril, vem le to,« pravi Zvone, »da so se večkrat vsi v dvorani spustili v smeh in mu od srca ploskali.«

Tov. Kidrič je pa v kratkem pojasnjeval probleme celotne države in potrebo po industrializaciji vseh krajev, da bi nekoč enako prispevali skupnosti.

Dolgo so se razgovarjali spraševali so ga, poslušali hudošne in razumljive razlage.

Tov. Kidrič se je potil, brisal si je pot, obraz mu je bledel — bolezen je že glodala — toda klonil ni. Opo-mogel si je in učil dalje.

Pozno zvečer so končali. Ko so ljudje že odhajali iz dvorane, so se nekateri strnili okoli njega. Mnogo je še bilo vprašanj. Med njimi, ki so želeli od njega pomoči, je bila tudi stara ženica. Ni je odklonil. Stopil je vstran in jo potrpežljivo poslušal, ji odgovarjal... Končno jo je potrepjal po ramenu in dejal: »Bo boljše, drugače, boste videli, mamca.« in zadovoljna je odšla.

ZA ČLOVEKA JE IMEL ZMERAJ ČAS

O tem vedo povedati tudi pri Fajdgirovih v Vrbi. Skupaj so bili s Kidričevimi starši v Begunjah za časa vojne.

»Bila sem večkrat pri njem v Ljubljani, ko je bil predsednik vlade. Toda vedno je imel čas za človeka,« pravi Ivana.

V njegovi predsobi so čakali ministri, načelniki... Morali so k njemu na važne razgovore, posvete... A ona, Ivana iz Vrbe? »Nič važnega nisem imela,« pravi ona. Toda Kidrič morda ni mislil tako. Razen spominov

mного, mnogo naših ljudi. Govorili bi o različnih srečanjih, različnih razgovorih, različnem razpoloženju. V sproščujočem smehu, pa tudi trdo in odločno so zvenele njegove besede. V bistvu pa bi vsi povedali isto: stik z ljudmi. Tako kot so si ga Jeseničani želeli, tako si je želel on delavcev, graditeljev, inženirjev, direktorjev, predsednikov. V razgovoru z njimi, ob spoznavanju s stvarnim življenjem na terenu, ob nenehnem stiku z ljudmi je gradil temelje, nanje postavljaj celotni razvoj, ga usmerjal z zakoni in predpisi in pomagal odpravljati slabosti.

Pred dobrimi šestimi leti — januarja 1952 — je bil tov. Boris Kidrič med jeseniškimi železarji, s katerimi se je razgovarjal o gospodarskih problemih

iz Begunj so ga zanimale vse podrobnosti o delu ljudskih odborov na terenu, o delu in težavah organizacij društev, o... Skoraj ni bilo konca. Vse, kar je slutil, da Ivana pozna in ve iz konkretnega življenja, vse je izjavil iz nje. »In včasih se je tako smejal, da se je kar tresel,« pravi Ivana.

Tako kot Ivana iz Begunj, kot mnogi z Jesenic, in še več, bi o pokojnem Kidriču morda vedelo povedati

Ob letošnji petletnici njegove smrti se misli naših ljudi ponovno vračajo k njemu, k njegovemu delu in borbi. Morda se bodo ustavile ob njegovem vklesanem imenu na grobnici in tako počastile njegov spomin. Roke pa bodo še krepkeje zgrabile za orodje in se mu z delom, brez besed, najdostojneje oddolžile...

K. Makuc

Domačemu kraju v ponos

Na obisku pri graditeljih avto-ceste

Delovni kolektiv Bombažne predilnice in tkalnice v Trliču je prevzel pokroviteljstvo nad I. gorenjsko mladinsko delovno brigado »Staneta Zagarja«, zato smo smatrali za svojo dolžnost, da obiščemo brigadirje na avto-cesti Ljubljana—Zagreb.

Ze vožnja po Dolenjski, od Ivančne gorice dalje, daje slutiti, da postaja Dolenjska in kraji ob trasi nove ceste pravo mraviljišče. Povsod ob trasi se belljo vzorno urejena mladinska naselja, že zgrajena, ali pa so še v izgradnji, prekopavajo kanale za vodovod, postavljajo drogove za električno napeljavo. Drugod zopet neumorni buldožerji rijejo tla, valeč pred seboj kupe prsti in kamenja. Povsod skupine brigadirjev — mladincev in delavcev gradbenega podjetja pri delu na trasi. Na stari cesti, po kateri smo se vozili, pa je tak promet, da smo se včasih komaj prebili naprej. Hiše, bajte, kozolci, svinjaki in hlevi neposredno ob trasi — vse to izginja. Domačini sami jih rušijo, saj bo v novo zgrajenih stanovanjih in gospodarskih poslopih boljše zanje in za živino. — Takšna je približna podoba Dolenjske ob trasi avto-ceste.

Po gladkem traku že dograjenega odseka avto-ceste smo dospeli do Brežic, vendar je šla naša pot še naprej, do sosednje Prilipe. Tu so doma naši mladinci — brigadirji z Gorenjske!

Našli smo jih v mladinskem naselju št. 11 »Majda Silca«, zatopljeni v delo, saj je izgradnja tega naselja njihova glavna naloga. Začudenje smo brali na njihovih, od vetra in sonca ožganih obrazih — saj obiska niso pričakovali, zato je bil njihov trikratni »Ho-ruka«, že toliko pristranejši. Kreпки stiski od ilovice in prsti hrapavih in od dela utrjenih rok, so povedali več kot vsi, ne vem kakšni pozdravni govori.

»Mudi se nam«, so nam rekli, »do 5. aprila moramo napraviti še mnogo in pripraviti naselje za vselitev novih brigad, zato se bomo pa pri kosilu kaj več pogovorili.« — In že so bili spet vsak pri svojem delu.

Medtem smo si ogledali naselje. Tam, kjer so bile pred mesecem dni še njive, raste prikupna naselbina. Mladinski tlačkajoje poli med barakami, urejujejo vodovod, umivalnice, barako za kuhinjo, jedilnico in ambulanto. Tudi ceste je bilo potrebno zgraditi, da lahko s kamioni vvozijo gradbeni in drugi material od glavne ceste do naselja.

»Veš,« mi je dejal tovariš, s katerim smo bili skupaj na obisku, »tako prevzame človeka ta delovni polet in tovarištvo, ki ga vidiš, da bi kar ostal tu med njimi!« — Res, takšen polet, takšen zanos pri delu je mogoč

samo pri ljudeh, ki imajo pred seboj jasne perspektive in ki so se odločili z vsemi silami uresničiti svojo nalogo. In ti naši mladinci so takšni ljudje! Sami smo jih videli, se na lastne oči prepričali, da jim nobena izmed nalog ni pretežka. —

Pri kosilu, na katero so brigadirji povabili tudi nas, je razgovor tekkel zelo živahno. Vprašan in odgovorov od njihove in od naše strani ni bilo ne konca ne kraja. »Hrana«, so dejali, »je odlična, samo kar malo preveč je pet obrokov dnevno za nas.«

O uspehih ne govorijo radi. Njihovo delo samo dovolj zgovorno govori o njih.

»Začetek je bil težak,« je dejala živahna in od ilovice zamazana brigadirka. »Ko smo prišli, je bilo slabo vreme, dež in sneg, blata do gležnjev, pa tudi baraka, v kateri smo stanovali, je bila še brez šip. Sedaj je vsak dan boljše, saj gradimo naselje sebi in drugim brigadirjem, ki še pridejo. Dobro se mi pa rdi in sem ponosna na to,« je še pribila, »da smo vzdržali!«

»Ostal bom kar šest mesecev med temi mladimi brigadirji, saj se med njimi dobro počutim, mi je pravil 53-letni brigadir. Prijavil se je v mladinsko brigado, preje pa je zastoj služil za hlapca nekje v Podbrezjah.

»Z prilipskimi vaščani se dobro razumemo,« je dejal Marjan, sekretar brigade. »Oni so nam tudi v našem težkem začetku šli na roko in nam pomagali. Pravilno znajo ceniti naše delo in nas spoštujejo. Mi pa njih,« je še dodal, »in upam, da bomo drug drugega ohranili v lepem spominu.«

Se in še smo govorili. »Kako doma, kako v tovarni, kako v Kranju, kako v Trliču, itd.« so deževala vprašanja, tako, da nam je čas kar prehitro potekel.

Poslovlili smo se. »Pozdravite doma, pozdravite Gorenjsko, pa kmalu nas spet obiščite!«, so nam naročevali. Trikratni »Ho-ruka!« je zadonel po naselju iz grl 120 mladih Gorenjcev. Mahajoče titovke so se videle še, ko smo bili že na glavni cesti.

Pri povratku smo imeli srečo. Pri Smarjeti smo namreč imeli priliko govoriti tudi s komandantom vseh mladinskih brigad, Mičom Novakovičem. »E, dobro se drže ovi Vaši mladi Gorenjci!«, nam je dejal, »i pravilno je, da ih posetite!« — Povedal nam je še, da v začetku aprila pričakuje preko 70 mladinskih brigad z okrog 9000 brigadirji. — Spet bo krepko odmevala pesem krampon in lopat na avto-cesti ter se mešala s pesmijo delovne mladine vseh naših narodov!

Poslovlili smo se od Dolenjske z iskreno željo v srcu: »Srečno, mladi brigadirji!« M. Ogris

KAMEN spotike

VODNA SEBIČNOST

V delu občine Cerkije, kamor spadajo vasi Zalog, Pšata, Smartno in Poženik, prebivalci še nimajo vodovoda. Zato ponekod hodijo tudi precej daleč po vodo, ponekod pa zajemajo vodo iz potokov, ki pa so včasih, kot kaže tudi naša slika, tik ob gnojnih jamah. Prav gotovo to ni niti zdravo niti higijensko. V drugem delu občine Cerkije pa imajo že vodovode. Zato se prebivalci občine še niso ze-

dinili za ustanovitev vodovodne skupnosti. Tam, kjer nimajo še vodovoda, so za to, da bi vodovodno skupnost ustanovili, tisti, ki pa imajo vodo napeljana v hiše, temu nasprotujejo. Taka sebičnost ljudi, ki vodo že imajo, prav gotovo škoduje razvoju občine. Mar so ti pri tem kaj pomislili, kaj bo, ko bo treba zgraditi nov vodovod ali pa popraviti starega?

DEVET LET ZE ČAKA ZIDARJA

Poslopje Ljudske milice v Cerkijah čaka že 9 let neometano. V tem času je nastalo prav gotovo

že precej škode na stavbi. Le koliko časa bo cerkljansko poslopje Ljudske milice še čakalo na zidarja?

MOST ČAKA NA POPRAVILO

Čez potoček Moščenik v Trliču, lahko prideš tudi po mostu, ki ga kaže naša slika. Domačini pravijo, da je to most »na fabriki«, sicer pa tu pelje Proletarska cesta do novih stanovanjskih blokov. Most

je že dlje skoraj neuporaben za promet. Stare deske pod težo kaj rade popustijo in precej jih je že počilo. Ker pa je ograja mostu že tudi zelo omajana, se je zgodilo, da je otrok padel v potok, k sreči brez težjih posledic.

Trličani se upravičeno sprašujejo, kdaj bo most popravljen in kdo ga bo popravil? To se sprašujejo predvsem zaradi tega, ker ob mostu že od jeseni leži kup plohov, ki so namenjeni popravilu in so vsakomur le v dokaz, da je sedanjemu stanju mostu precej kriva malomarnost.

Mladi brigadirji gredo na delo

S premiere filma „La Tour, čuvaj se“!

Habsburške ustnice in Sonja Hlebš

Januarja letos smo pisali o francosko-jugoslovanskem koprodukcijem filmu »La Tour, čuvaj se!« in o Kranjčanki, članici Jugoslovanskega dramskega pozorišta v Beogradu, Sonji Hlebš, ki igra v filmu avstrijsko cesarico Marijo Terezijo. To pot bomo o naši rojakinji Hlebševi, ki se je zlasti Kranjčani še spominjajo

uspeh filmski spektakel zabavnega žanra, ki ga odlikuje tudi dobra igra. Se posebno uspešna pa je bila premiera za Sonjo Hlebš.

Sekretar gledališča narodov in komentator Radia - Pariz, Jean Louis Mignon je dejal v svojem komentarju še isti večer: »La Tour nam je odkril veliko jugoslovansko igralko — Sonjo Hlebš. Sicer sem jo že nekajkrat videl na sceni, toda to prvič je Sonja Hlebš odkritje za Pariz. — Tudi kritik »Figara« in ostali pariški časniki pišejo o odlični igri Sonje Hlebševe.

Predstavniki UFUS iz Beograda je ob vrnitvi iz Pariza izjavil, da bo Sonja Hlebš v prihodnjem koprodukcijem filmu, ki ga bodo verjetno začeli snemati že letos, poverjena glavna ženska vloga. V tem smislu je prišlo tudi do razgovorov z nekaterimi francoskimi filmskimi producenti.

Ob zaključku še majhna skrivnost, ki utegne biti zanimiva zlasti za tiste, ki Sonje ne poznajo. Sonjin oče je popularni humorist Ruda Hlebš ali »Oča iz Kranja«.

S. S.

SONJA HLEBŠ
pred odhodom v Pariz

kot dobre igralko nekdanjega amaterskega gledališča v Kranju, kaj več povedali.

V filmu »La Tour,« Sonja Hlebševa ni debutirala. Pred tem je namreč že igrala v nekaterih jugoslovanskih filmih. Da pa je nastopila tudi v tem koprodukcijem filmu, se ima — tako pravi sama — zahvaliti predvsem svojim ustnicam. Oblikovane so namreč »po habsburško«. Ko je režiser Georges Lampin iskal igralko, ki bi najbolj ustrezala liku Marije Terezije, je naletel na Sonjo. Sonjine »habsburške« ustnice zares niso razočarale. Bolj zanimivo pa utegne biti to, da so na premieri v Parizu odkrili pri njej mimo ustnic še dobro mero igralskega talenta.

Pred kratkim je bila v najbolji reprezentativnim kinematografu »Palace« v Parizu slavnostna premiera tega filma. Film je posnet v kinemaskopu in aestmancoloru. Poleg nekaterih jugoslovanskih igralcev nastopajo v filmu tudi Jean Marais, Nadia Tiller in Eleonora Rossi Drago. Kaj pravi kritika o filmu? — Film »La Tour« so kritiki v glavnem ocenili kot

Neizkoriščena bogastva našega Jadrana

Ob naši obali v Jadranskem morju, ki je dolga nad 600 km, raste po grobih ocenah okoli 350 tisoč ton različnih alg, od katerih bi jih lahko izkoristili za industrijsko predelavo vsako leto okoli 50 tisoč ton brez nevarnosti, da bi se njihova naselja v Jadranskem morju občutno zmanjšala.

Z industrijsko predelavo morskih alg so začeli pred dobrimi 10 leti. V 15 deželah, ki predelujejo alge, jih izkoristijo vsako leto okoli 750 tisoč ton. Njihovi proizvodi se vse bolj uporabljajo v kemijski, farmacevtski, tekstilni in prehranski industriji.

Bogastvo jugoslovanske obale na algah je že ocenjeno. Njihov kemični sestav pa so začeli podrobno analizirati šele pred letom dni. Strokovnjaki »Norveškega instituta« za proučevanje morskih alg, ki so dosedaj pregledali tri najbolj znane vrste jugoslovanskih alg, so ugotovili v njih zadostne količine joda, proteina, masti, celuloze, maltila, laminina, algininske kisline in pepela. Odstotki algininske kisline so enaki srednjim in najvišjim

količinam srednjeevropskih alg, ki jih že nekaj let uspešno predelujejo. Od te kisline dobivajo alginat — proizvode, ki jih uporabljajo v tekstilni industriji, prehrani človeka in domačih živali, farmaciji, kozmetiki, industriji barv, medicini itd.

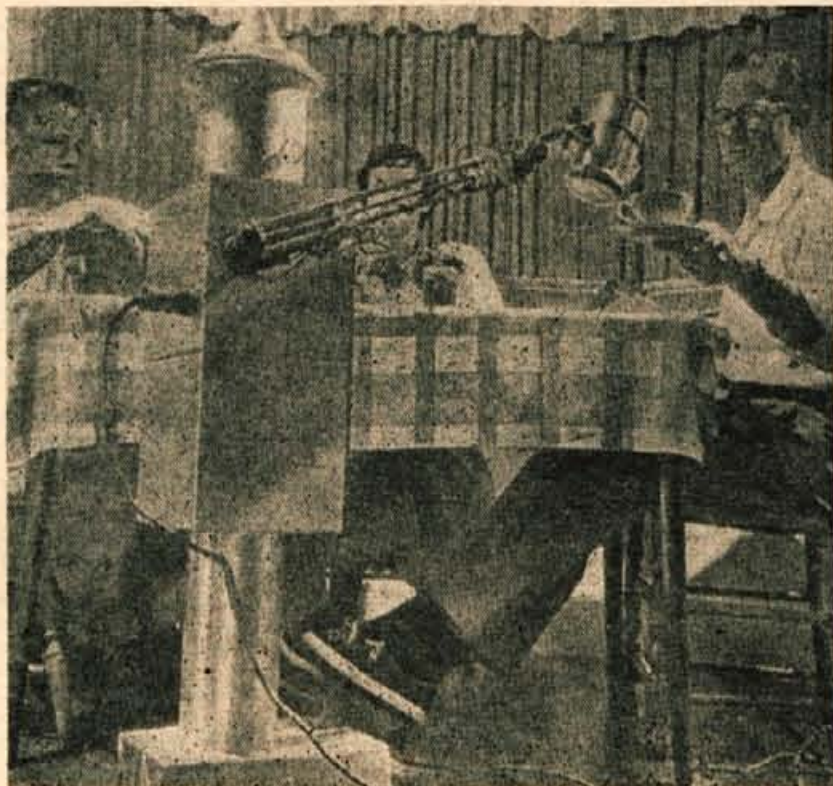
Tudi po količini manitola se jadranske alge približujejo severnoevropskim. Manitol vse bolj uporabljajo v kemični industriji, industriji barv, papirja, v farmaciji, elektrotehniki in protehniki. Uspešno ga uporabljajo tudi namesto glicerina. Prav tako kakor algininsko kislino in manitol uporabljamo tudi druge proizvode, ki jih dobivamo iz alg.

Ce upoštevamo, da se da iz ene tone alg dobiti okoli 220 kg algininske moke pa namesto tega 40 kg algininske kisline in 20 kg manitola, potem bi v Jugoslaviji pridobivali letno skoraj isto količino teh snovi kot jih pridobivajo v Veliki Britaniji. Njihova vrednost bi znašala okoli 770 tisoč angleških funtov.

počasen in hkrati preneroden s svojo tokovodno žico, ob kateri si utegne zlomiti nogo.

Artur je še precej nerazvit robot. Nima ne spomina, ne središča za lastno odločanje. Njegov »akcijski radijski« seže toli-

ko daleč, kolikor mu dovoljuje žica, namenjena prenašanju impulzov iz komandne škatle. Kurt pa ga meni predelati tako, da ga bo lahko vodil na daljavo brez kakršne koli žice in pošiljal, denimo po cigarete.

Družina Goldenovih in robot »Artur«, ki jim streže pri mizi

Prvi podatki o ameriški orjaški raketi

Konec marca je ameriška vlada dovolila objavo prvih fotografij o ameriški orjaški raketi tipa »Atlas«, ki tehta 1000 stotov. Stroški za izgradnjo ene same take rakete znašajo skoraj 2.500 milijonov italijanskih lir, zgrajena pa je tako, da naj bi ponesla atomsko bombo nad 8000 km daleč.

Kaj je pripravilo ameriške vojaške kroge, da so se nenadoma odločili odkriti del tajnosti, v katero je zavita ta gigantna raketa? Verjetno je vzrok v tem, da nameravajo Amerikanci v kratkem po številnih ponosrečenih in dveh deloma posrečenih poizkusih, napraviti dokončen poizkus s to raketo. Ta poizkus pa naj bi bil tudi edini te vrste. Raketni izstrelak Atlas bodo spustili z oporišča v Cape Canaveralu, poletel pa naj bi preko Ekvatorja in padel v ocean nekaj sto kilometrov vstran od otoka Asension, ki je angleška kolonija v Atlantiku in kjer prebiva 170 prebivalcev. Tako naj bi ta izstrelak napravil vso pot, ki jo lahko zmore po računih njegovih graditeljev.

Ta poizkus je v sklopu tekmovanja med ZDA in Sovjetsko zvezo za polete v vesmirje. Če bo uspel, bodo zgradili še eno tako raketo, ki naj bi ponesla v vesmirje še eno ameriško umetno luno, ki bo tehtala 450 kg. Pri tem naj omenimo, da je drugi Sputnik, ki že davno kroži po vse-

mirju, še mnogo težji in ima 508 kg. Ameriška »luna« bo imela tudi miniaturni televizijski oddajnik popolnoma nove vrste. V njej bodo nameščene tudi posebne baterije, ki bodo izkoriščale sončne žarke, ter napravo za oddajo fotografskih

številčni podatki o raketi Atlas so še tajnost. Znano je samo, da je ta raketa dolga okrog 30 metrov, da znaša njen premer okrog 2,40 m in da so njene naprave sestavljene iz 30.000 različnih kosov in koščkov.

MEDCELINSKA RAKETA »ATLAS« med dviganjem na platformo, s katere jo bodo pognali v vesmirje.

TRACNICE ZA SLUŽBENO DVIGALO
PLOŠČADI ZA USLUŽBENCE
VRVI ZA DVIGANJE RAKETE
GLAVA ZA ATOM. BOMBO
POMOŽNE RAKETE ZA POSPEŠEVANJE HITROSTI

SPODNJA PLOŠČAD ZA TEHNIKE
POSODA ZA GOREV

posnetkov vseh zemeljskih predelov, okrog katerih bo krožila.

S posebnim komandnim sistemom nameravajo s Cape Canaverala kontrolirati to televizijsko oddajno aparaturo, ki jo bodo po volji spravili v akcijo in zopet ugasnili.

Podrobnosti o tem revolucionarnem televizijskem oddajniku pa držijo ameriške vojaške oblasti še v strogi tajnosti in zato ni mogoče kontrolirati, koliko je resnice v njihovih napovedovanjih. Tudi točni

ZA RAZVEDRILLO

TAKI SO MOŽJE

— Oglasite se, ko bo žena domal Jaznimam z gospodinjstvom nič opraviti.

Zanimivosti

ELEKTRONSKA METEOROLOŠKA POSTAJA

Avstralci so postavili na svojem antarktičnem sektorju avtomatično meteorološko postajo, ki sleherni uro sporoča vremenske podatke, kot so n. pr. meritve toplote, higrometrično stanje, smer ter hitrost vetra in tako dalje. Z enkratnim polnjenjem baterij deluje postaja 9 mesecev.

TELEFON IZ BRZOVLAKA

Ekspresne vlake na progi Paris-Lille so opremili s telefonom. Potniki lahko telefonirajo med vožnjo naročnikom v Parizu, Lillu, Amiensu in drugih mestih. Telefonske razgovore prenaša radiooddajna postaja na vlaku preko 40 m visokih anten, ki so jih postavili ob progi.

LETALO — KLOBUK

Jim West iz Atlante v ZDA je zgradil letalo, ki po obliki spominja na ogromen sombrero. Trup letala je iz plastične snovi in napojen s helijem. Letalo se najprej navpično dvigne, ko pa pilot vključuje majhen pomožni motor, leti vodoravno s hitrostjo do 80 km na uro.

KROMIRANJE IN ZVOK

Elektrolitično kromiranje so v laboratorijih francoske družbe »National Carbon Co« izboljšali tako, da so elektrolitsko kopel izpostavili zvočnemu valovanju za 10 kilociklov ali pa ultrazvoku. Dobljene površine kromiranih predmetov so manj porozne ter bolj trde in gladke.

PRVA LJUBEZEN

ROBOT, HIŠNI POMOČNIK

Artur zna, vendar je preneroden!

V Ameriki, pravijo, je otrokom marsikaj dovoljeno. Nihče jim ničesar ne reče, kadar pripeljejo v hišo žival ali tučca. Družina enostavno napravi prostor novodohlemu. Zanimivo pa je, da v vseh krajih Združenih držav pomalem prihaja v hišo nov, nenavaden prebivalec, namreč nihče drug kot robot. V tej deželi, kjer je realnost v znanosti prav blizu fiktivnosti in kjer takoj uresničijo nekaj, kar so si zamislili, so se mnogi mladi fantje lotili izredno zanimivega dela. Tako je na primer sedemnajstletni Kurt Golden pripravil toliko denarja, da si je kupil nekaj motorčkov in kup drugega električnega materiala. Nato je izrezal, zgaljal in zvaril nekaj železne in aluminijaste ploščevine, izdelal nekaj zobalnih delov, izoblikoval zobato kolesje ter razmestil releeje, stikala in hitrostne reduktorje. V šestih mesecih je naredil robota z imenom »Artur«, ki se je nato nekega dne nepričakovano pojavil v hiši Goldenovih. Ko je prvič zagledala to pojavo, bi se Kurtova mama kmalu onesvestila. Skrit za vrati je mladi Kurt vodil svojega robota s pritiskom na gumbe komandne škatle. Vendar je takle »Artur« pravzaprav dragocen mehaničen suženj, tih in ubogljiv, pa tudi prijeten pomočnik ne glede na svojo kovinsko zunanost. Porabi zelo malo toka, od časa do časa pa mu je treba kvečjemu namazati zgibe. Zato pa veliko več veljajo njegove usluge. Zna zalivati vrt, prestavljati sesalec za prah, podajati pri mizi, zlagati posodo in še kaj drugega. Kljub svoji majhni višini, saj meri le 120 cm, je pravi Herkul. Z lahkoto dvigne predmete težke do 50 kilogramov. Po drugi strani pa z nežnostjo otroške negovalke prime najbolj krhke predmete. Kljub vsemu tem lastnostim pa mora Kurt vseeno sam pomagati materi pri pospravljanju. Pravi, da je robot pre-